

Glikogen

(razgradnja, sinteza i njihova regulacija)

Boris Mildner

Čestice glikogena u hepatocitima. Glikogen, čestice za pohranjivanje glukoze, u hepatocitima se nalazi u citoplazmi blizu tubula endoplazmatske mrežice (endoplazmatskog retikula). Na slici se vide i mnogi mitohondriji.

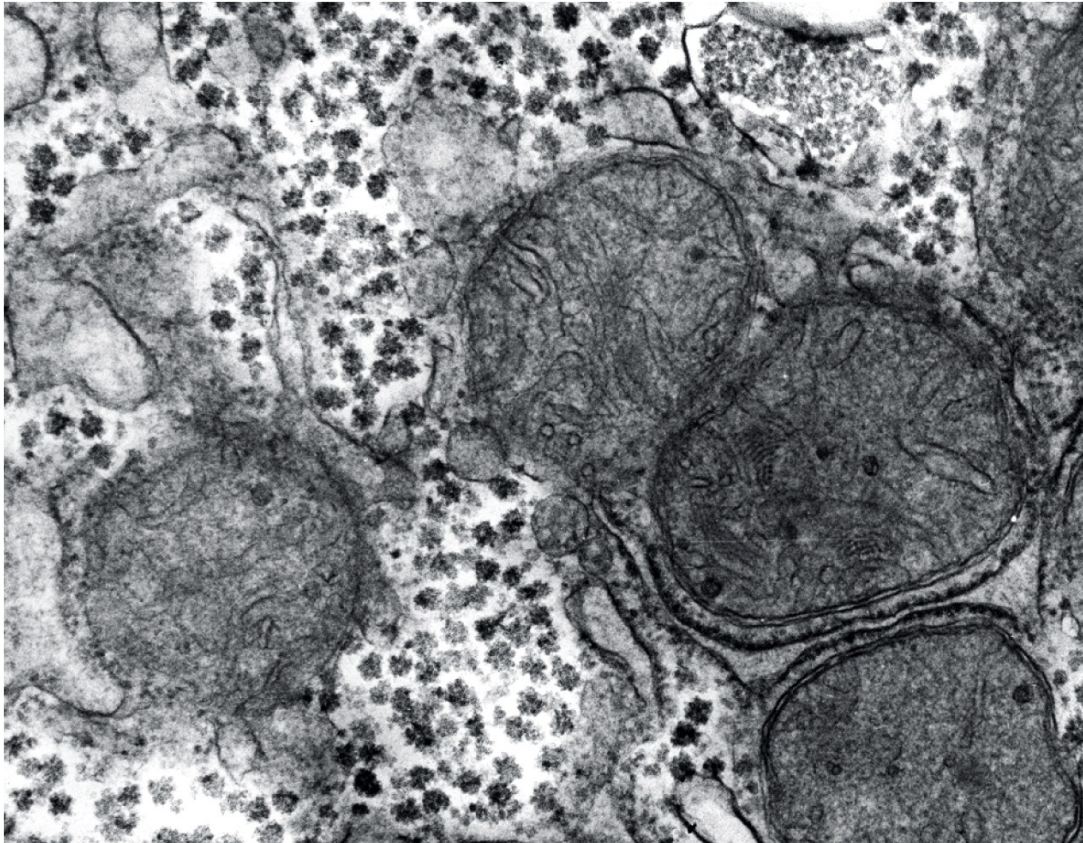

Figure 15-24
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W. H. Freeman and Company

Granule glikogena su kompleksne nakupine glikogena i enzima koji ih sintetiziraju i razgrađuju. Opći mehanizmi za čuvanje odnosno za aktivaciju glikogena slični su u mišićima i jetrima, ali enzimi koji sudjeluju u ovim procesima u ova dva tkiva se razlikuju, pa se to odražava i na ulogu glikogena u ova dva tkiva.

Glikogen

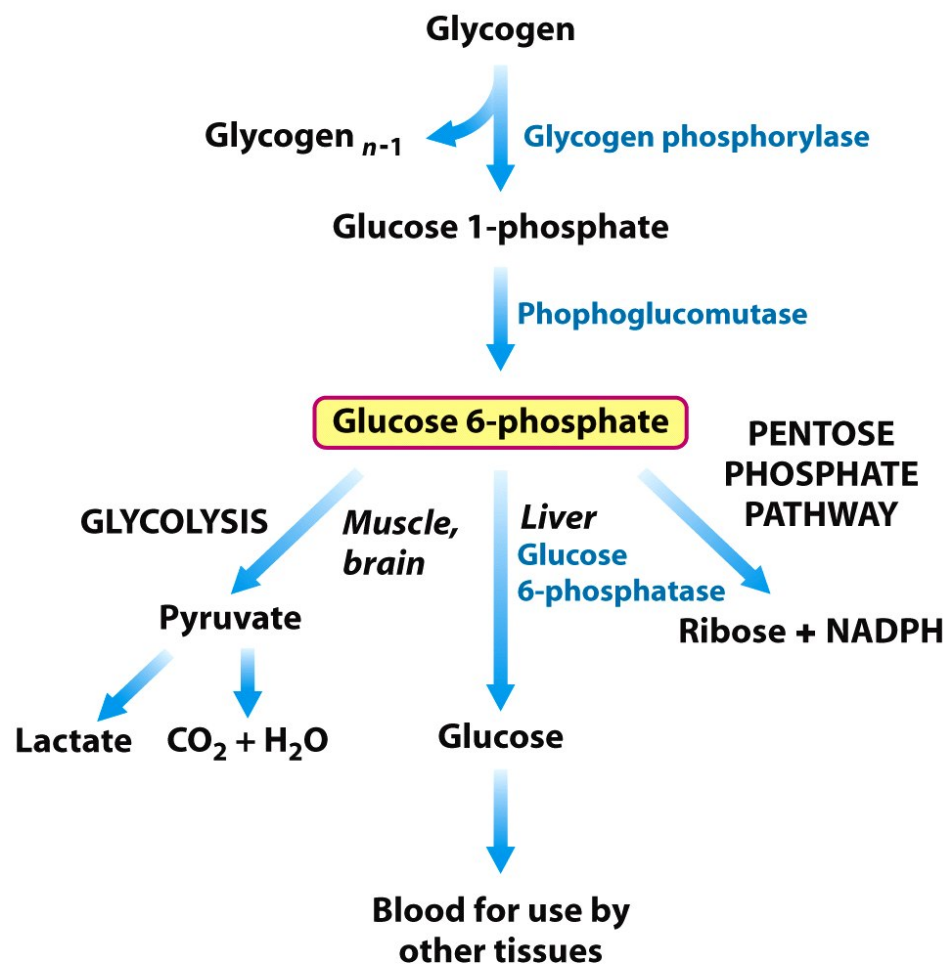

Figure 21-3
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W.H. Freeman and Company

Glikogen se pohranjuje uglavnom u jetrima i mišićima.

U jetrima sinteza i razgradnja glikogena su regulirane kako bi se održavala koncentracija glukoze u krvi odnosno da se zadovolje potrebe svih organa za glukozom.

Nasuprot tome, u mišićima sinteza i razgradnja glikogena regulirane su isključivo kako bi mišići imali dovoljno energije za rad (kontrakciju).

Za razgradnju glikogena potrebno je nekoliko enzima

Za razgradnju glikogena potrebna su četiri enzima: jedan kako bi se glikogen razgradio, dva za promjenu strukture glikogena kako bi glikogen ostao dobar supstrat za razgradnju i jedan enzim kako bi se razgradni produkt, glukoza-1-fosfat, pretvorio u korisni metabolit za dalje metaboličke putove.

Ovi enzimi su:

glikogen fosforilaza

glikogen transferaza

α -1,6-glukozidaza

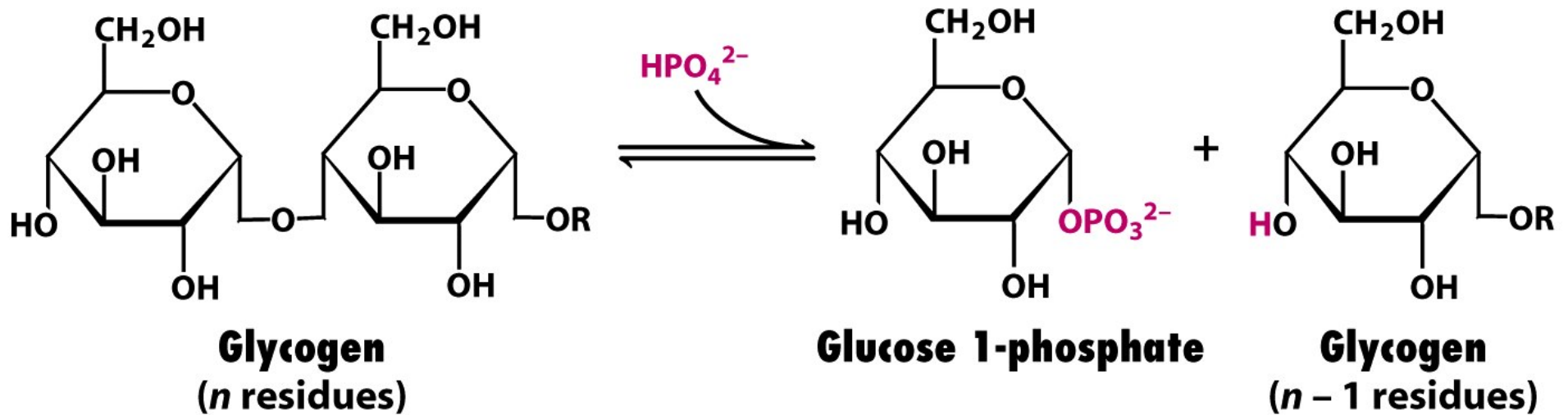
fosfoglukomutaza

(enzim odgranjenja)

Za razgradnju glikogena potrebno je nekoliko enzima

Fosforilaza cijepa glikogen i ovime se oslobađa glukoza-1-fosfat

Unnumbered figure pg 594
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

Glukoza-1-fosfat može se odmah pretvoriti u glukoza-6-fosfat djelovanjem fosfoglukomutaze.

Fosforilitičko cijepanje glikogena je energetski povoljno budući da je oslobođeni šećer već fosforiliran.

Fosforilaza razgrađuje glikogen s njegovih nereducirajućih krajeva

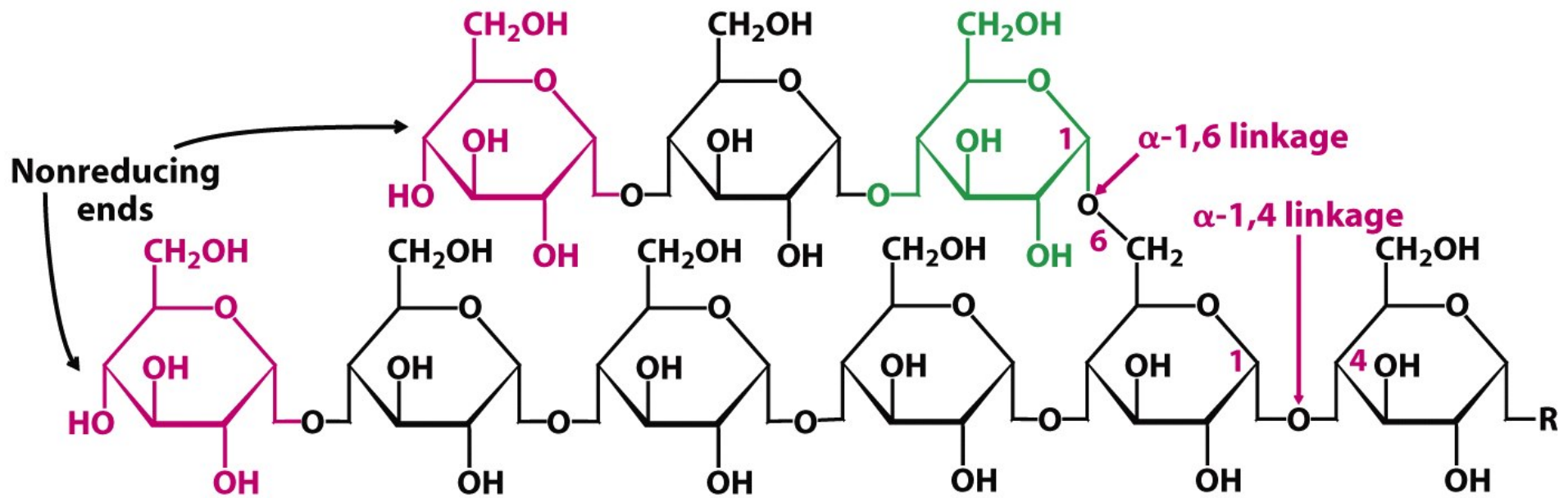
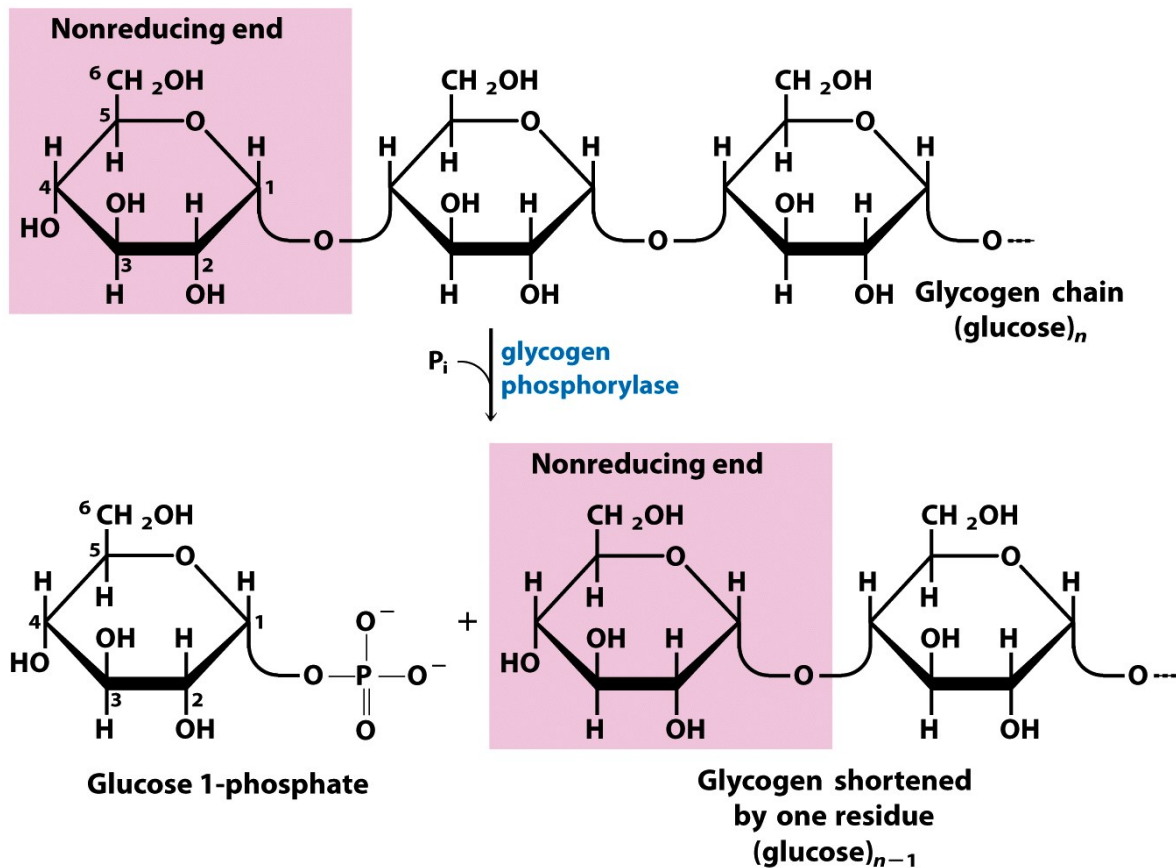

Figure 21-1
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

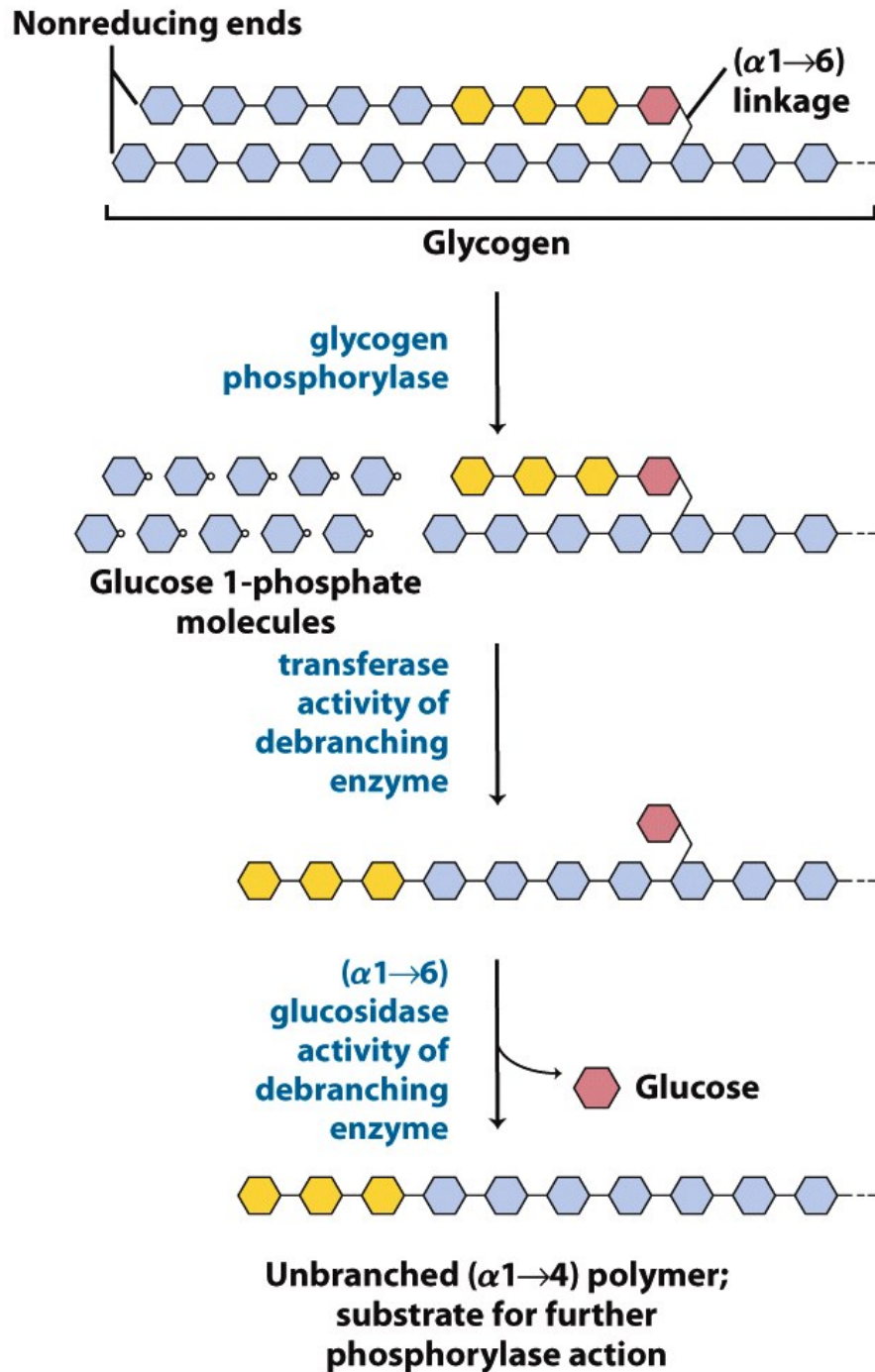
Razgradnju glikogena katalizira glikogen fosforilaza

Enzim sukcesivno uklanja jedinice glukoze s nereducirajućeg kraja glikogena i proces se nastavlja sve do četvrte glukoze jedinice od kraja točke grananja.

Fosforolizom, dio energije glikozidne veze ostaje sačuvan kao fosfatni ester, glukoza-1-fosfat.

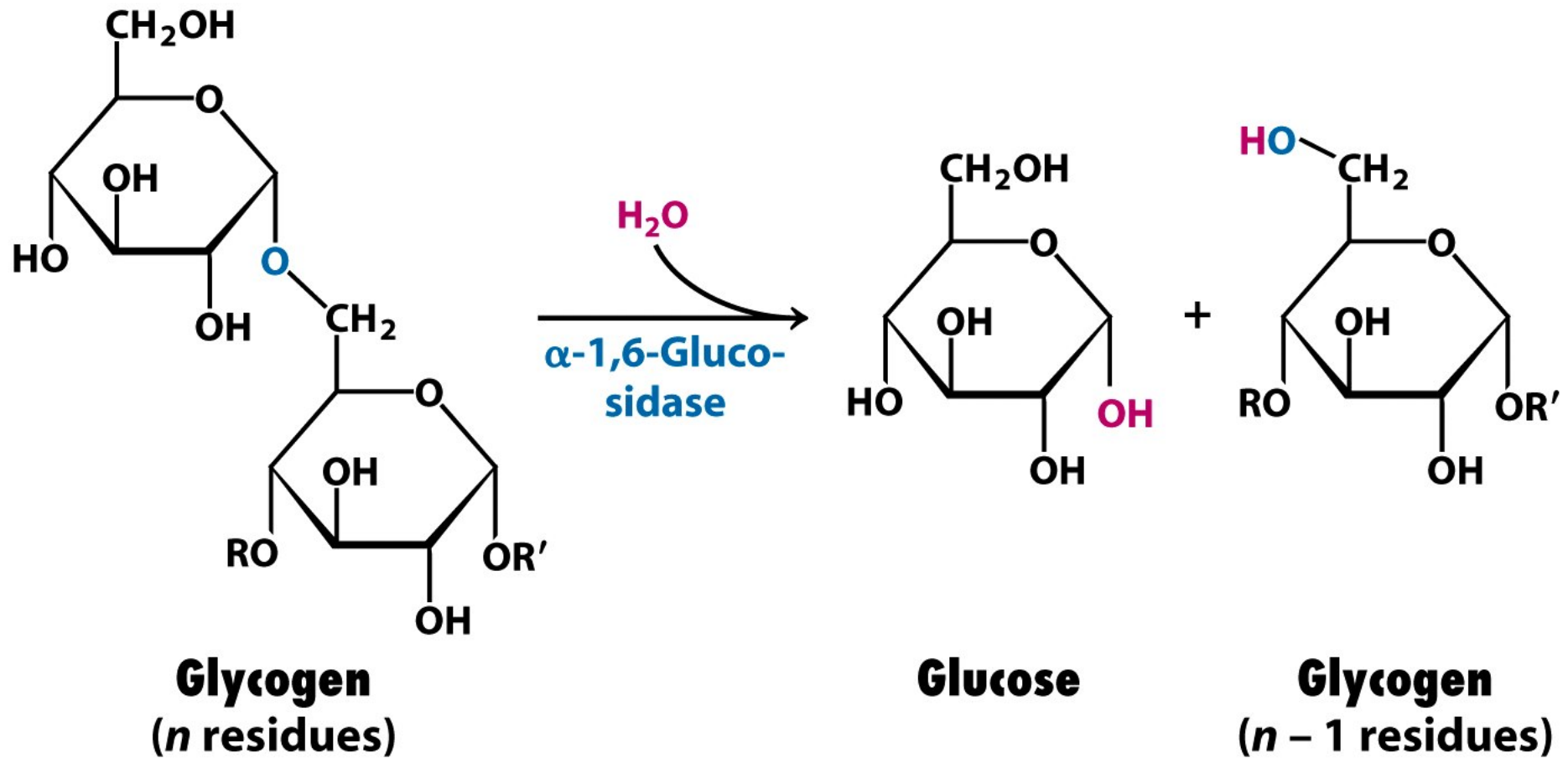
Figure 15-25
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W. H. Freeman and Company

Enzim odgranjenja je potreban kako bi se glikogen u potpunosti razgradio.

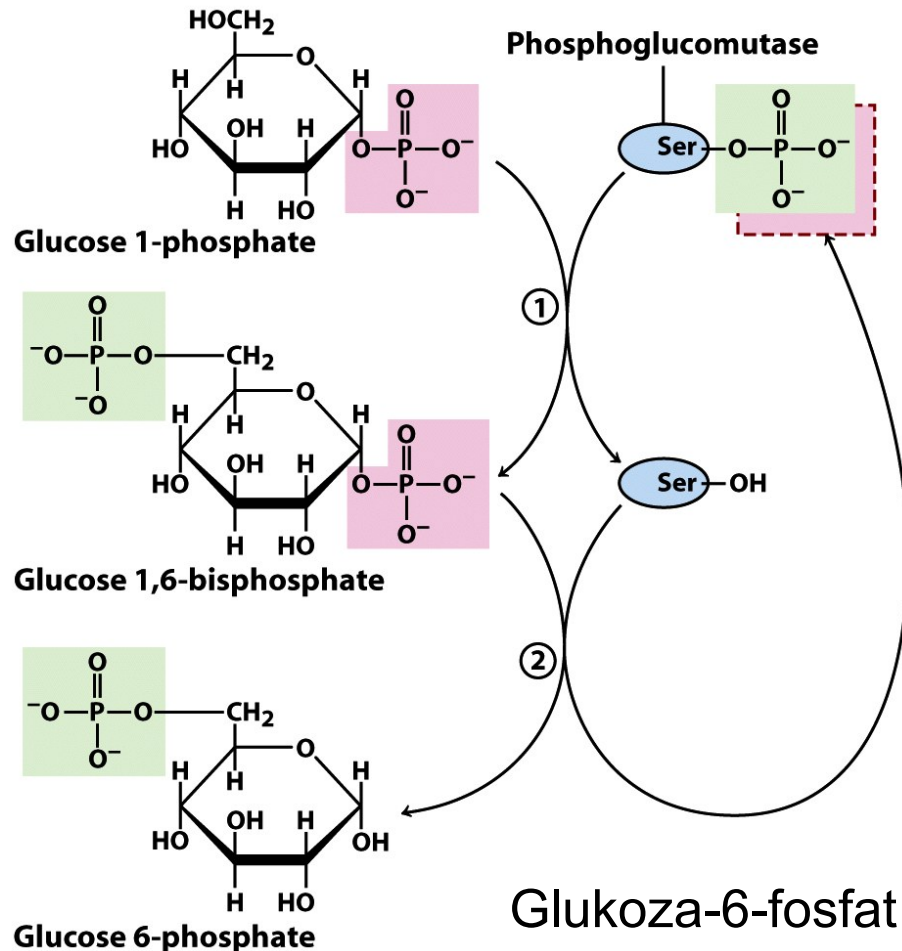
Razgradnja glikogena blizu $(\alpha 1 \rightarrow 6)$ točke grananja. Nakon uzastupnog uklanjanja krajnjih ostataka glukoze pomoću glikogen fosforilaze, ostaci glukoze blizu točke grananja uklanjaju se u dva koraka pomoću **enzima “odgranjenja” (debranching enzyme)**. U prvom koraku, transferaza enzima premješta nakupinu od 3 glukoze jedinice s grane na susjedni nereducirajući kraj i ove se tri jedinice povezuju s nereducirajućim krajem $(\alpha 1 \rightarrow 4)$ glikozidnom vezom. Posljednja jedinica glukoze koja je ostala vezana u točki grananja, koja je vezana $(\alpha 1 \rightarrow 6)$ vezom, oslobađa se kao slobodna glukoza djelovanjem $(\alpha 1 \rightarrow 6)$ glukozidaze koja je također dio enzima odgranjenja.

α -1,6-glukozidaza oslobađa *nefosforiliranu* glukozu s glikogena

Fosfoglukomutaza katalizira:

glukoza-1-fosfat ↔ glukoza-6-fosfat

Reakcija započinje s fosforiliranim enzimom na Ser. U prvom koraku enzim donira fosforilnu skupinu glukoza-1-fosfatu te nastaje glukoza-1,6-bisfosfat. U drugom koraku fosforilna skupina s C-1 glukoze prenosi se nazad na enzim, ponovno nastaje fosforilirani enzim, a zaostaje glukoza-6-fosfat.

Glukoza-6-fosfat u mišićima služi kao izvor energije. U jetrima, razgradnja glikogena koristi se za otpuštanje glukoze u krvotok kako bi se povisila koncentracija glukoze u krvi (npr. između dva obroka).

Glukoza-6-fosfat pretvara se u glukozu samo u jetrima

Ova se reakcija odvija samo u jetrima (hepatocitima) i služi kako bi se održavala konstantna koncentracija glukoze u krvi.

Osim kod razgradnje glikogena, glukoza-6-fosfataza važna je i za otpuštanje glukoze u krvotok kada se glukoza-6-fosfat sintetizira reakcijama glukoneogeneze.

Hidroliza glukoza-6-fosfat pomoću glukoza-6-fosfataze u ER hepatocita.

Katalitičko mjesto glukoza-6-fosfataze okrenuto je u lumen ER. Transporter (T1) glukoza 6-fosfata prenosi supstrat iz citoplazme u lumen ER, a produkti glukoza i P_i prenose se u citoplazmu pomoću specifičnih transportera T2 i T3. Iz hepatocita, glukoza se iznosi pomoću GLUT2 koji je na plazmatskoj membrani stanice.

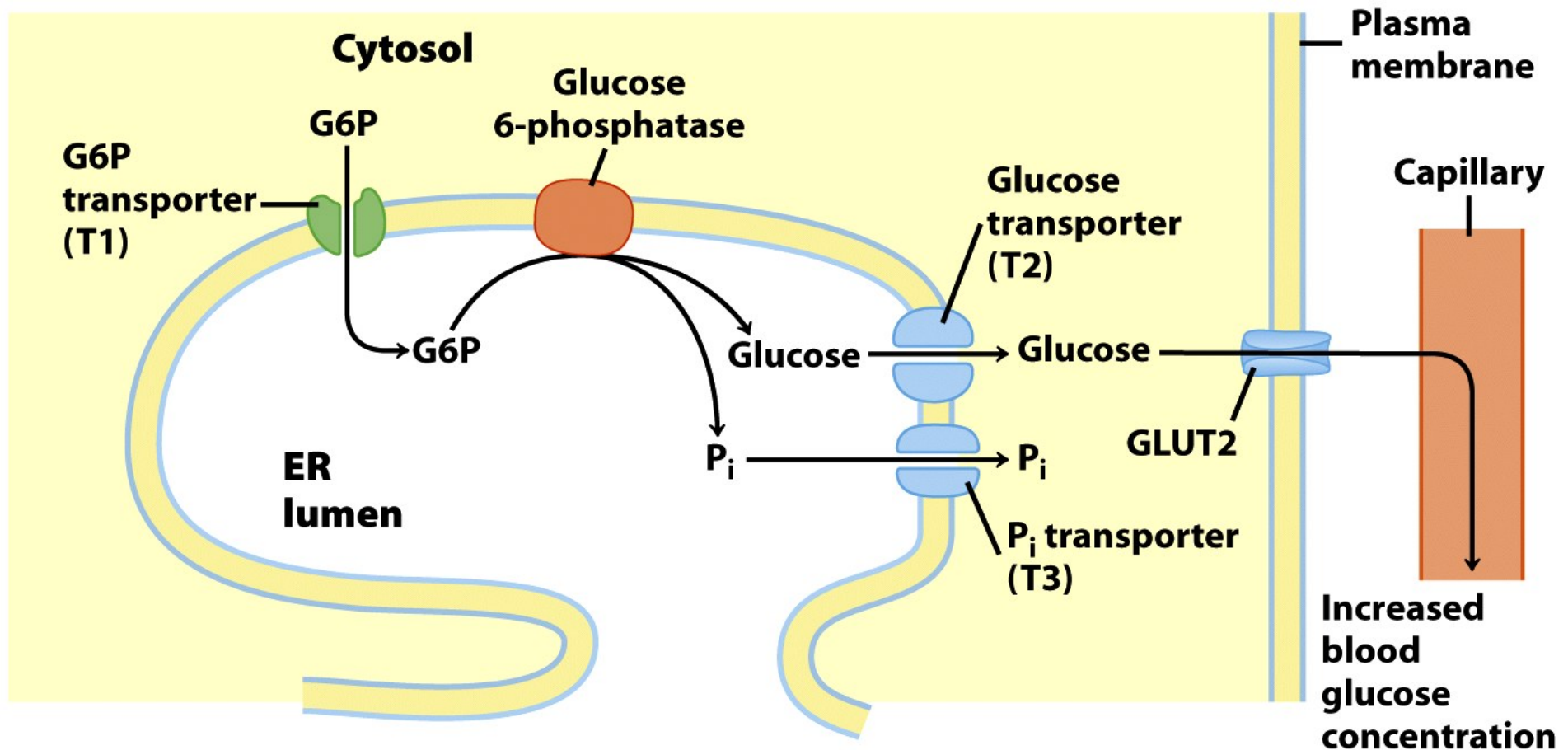

Figure 15-28

Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition

© 2008 W. H. Freeman and Company

Razgradnja glikogena kontrolirana je alosterički ali i kovalentnim modifikacijama koje reguliraju hormoni.

Regulacija mišićne glikogen fosforilaze kovalentnim modifikacijama. Aktivniji oblik enzima, fosforilaza *a*, ima fosforilirani Ser¹⁴ na svakoj podjedinici. Fosforilaza *a* prelazi u manje aktivan oblik, fosforilazu *b*, kada se enzim defosforilira. Defosforilaciju katalizira fosforilaza *a* fosfataza (poznata i kao fosfoprotein fosfataza 1, PP1). Fosforilaza *b* može se aktivirati (prevesti u aktivniji oblik, tj. fosforilazu *a*) djelovanjem kinaze fosforilaze *b*.

Fosforilaza *b* kinazu, koja je odgovorna za aktiviranje fosforilaze *b* (prenosi fosforilnu skupinu na Ser ostatak fosforilaze *b*), aktiviraju adrenalin (epinefrin) u mišićima ili glukagon u jetrima.

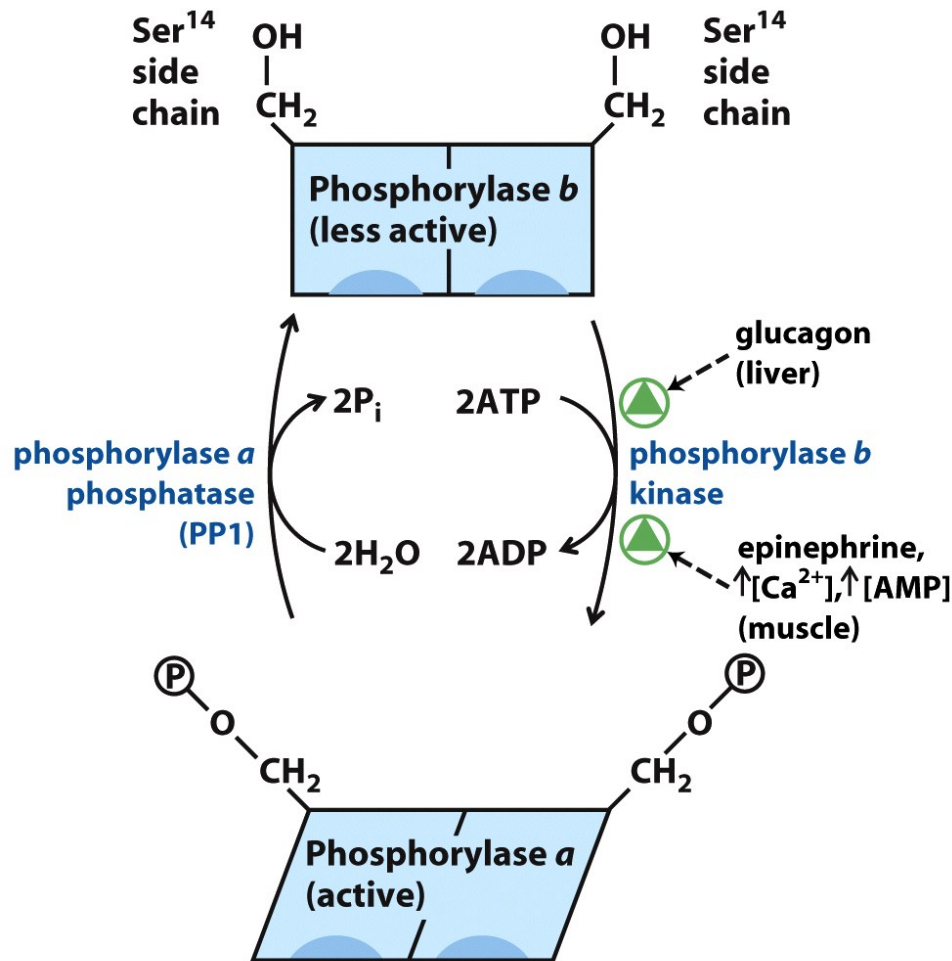

Figure 15-34
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W.H. Freeman and Company

Strukture fosforilaze *a* i fosforilaze *b*

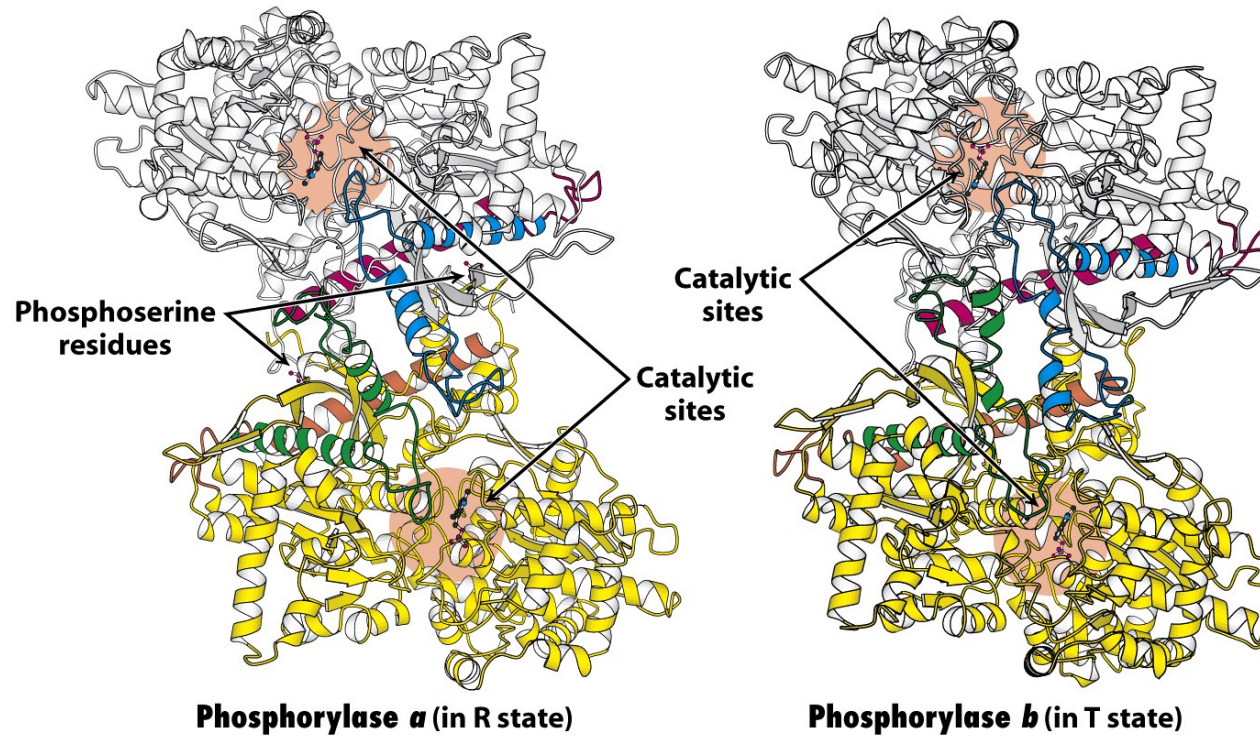

Figure 21-9
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W.H. Freeman and Company

Fosforilaza *a* je fosforilirana na Ser14 u svakoj podjedinici i nalazi se u aktivnijem R stanju.

Fosforilaza *b* nije fosforilirana i nalazi se u manje aktivnom T stanju. Katalitička mjesta fosforilaze *b* djelomično su nedostupna.

Fosforilaze kinaza aktivira se fosforilacijom (signalna kaskada hormona) i kalcijevim ionima

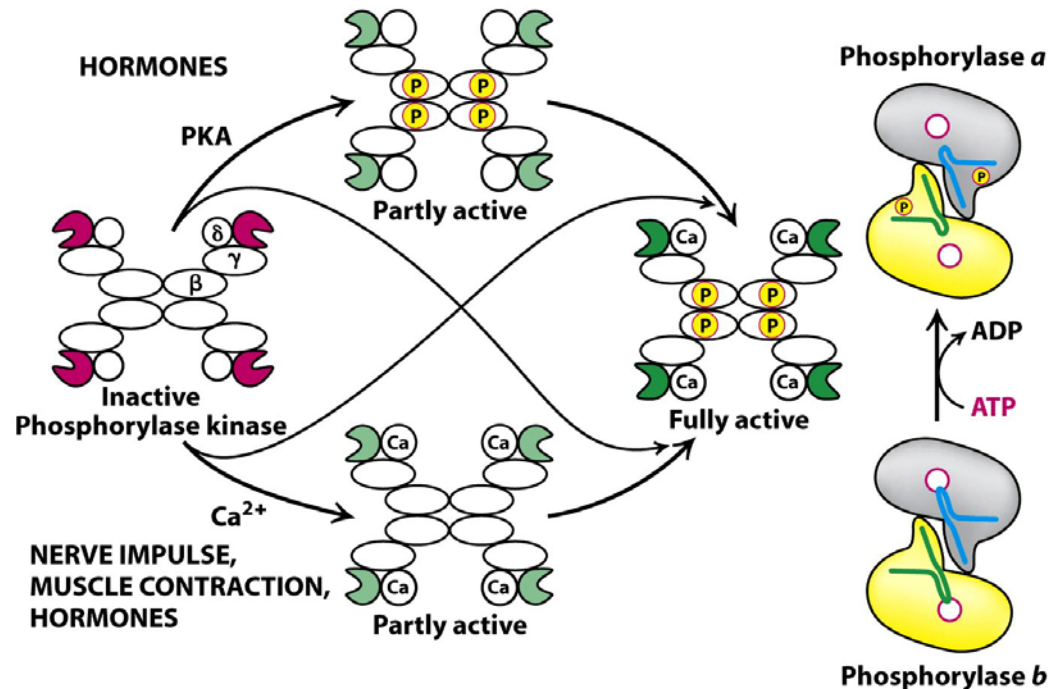

Figure 21-13
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W.H. Freeman and Company

Aktivacijom fosforilaza kinaze, fosforilaza prelazi u aktivniji a oblik.

Fosforilaze kinaza je enzim izgrađen od $(\alpha\beta\gamma\delta)_4$ podjedinica i regulira se hormonima i kalcijem. Katalitička podjedinica enzima je γ -podjedinica. Hormoni aktiviraju PKA te dolazi do fosforilacije β podjedinice fosforilaza kinaze, a kalcij stimulira fosforilaciju δ podjedinice fosforilaza kinaze koja je ustvari senzor za kalmodulin. Za maksimalnu aktivnost kinaze potrebno je da se enzim fosforilira i na β i δ podjedinicama, i tada fosforilaze kinaza pretvara glikogen fosforilazu u aktivniji a oblik.

Adrenalin i glukagon signaliziraju potrebu da se glikogen razgradi

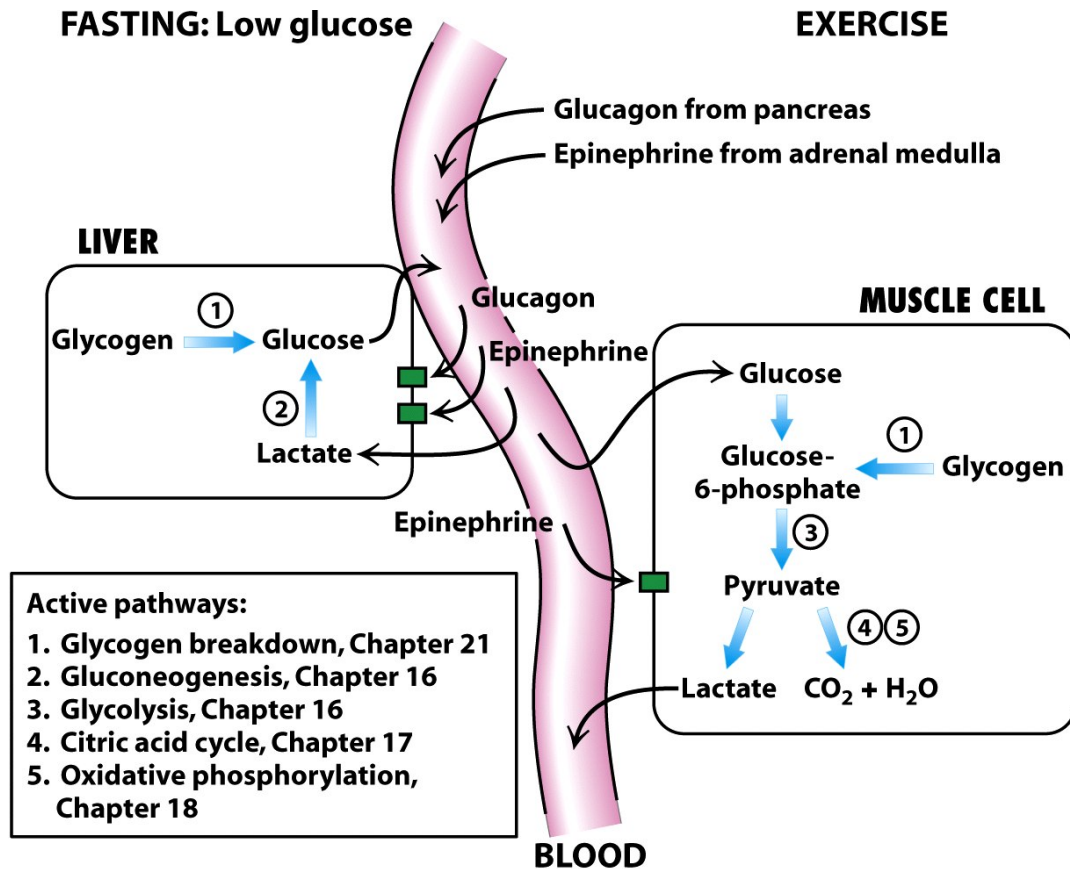
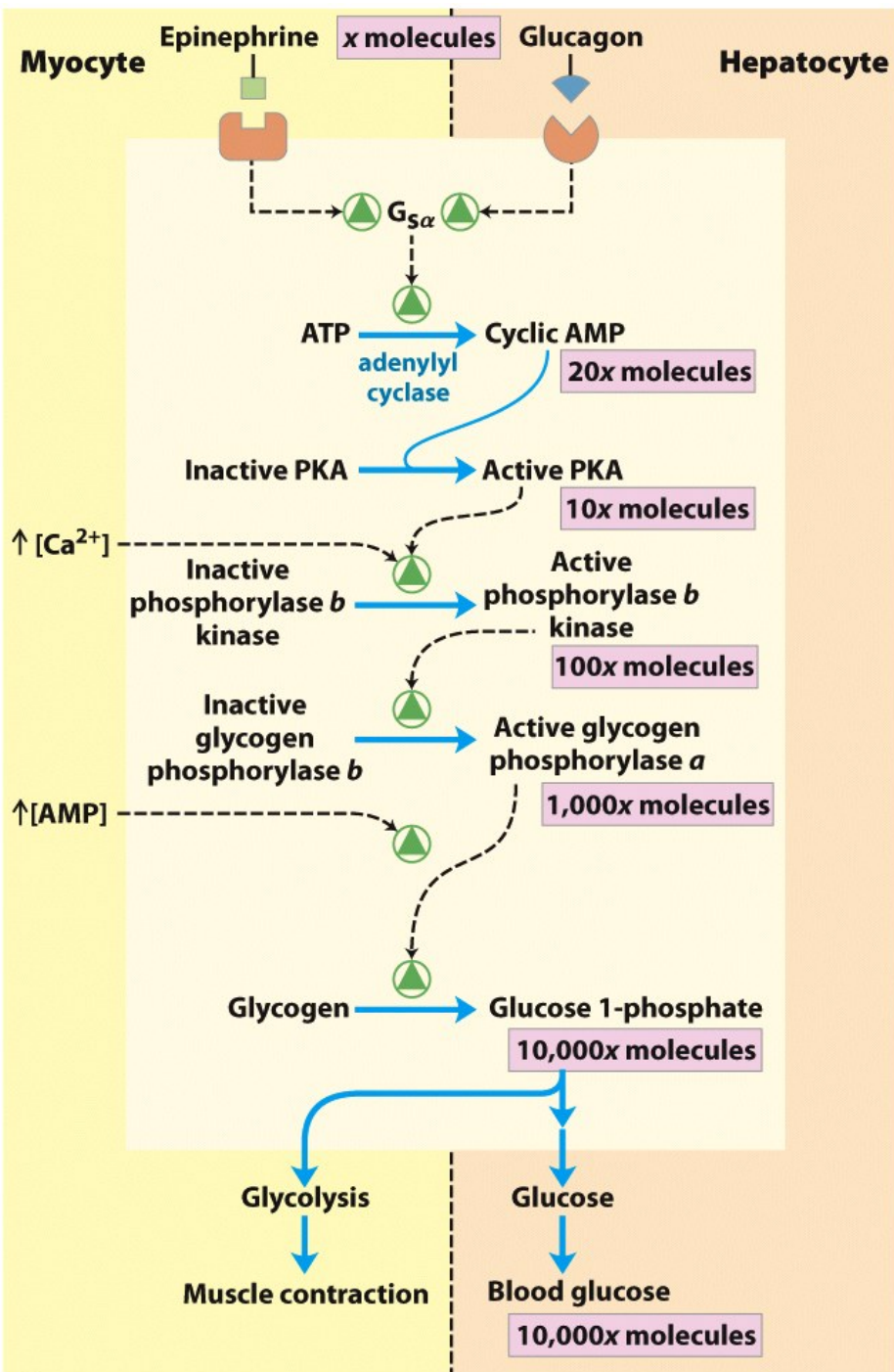

Figure 21-14
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

Hormonska kontrola razgradnje glikogena.

Glukagon stimulira razgradnju glikogena u jetrima kada je koncentracija glukoze u krvi niska.

Adrenalin povećava razgradnju glikogena u mišićima i u jetrima kako bi se dobila energija za kontrakciju mišića.

Kaskadni mehanizam djelovanja adrenalina i glukagona.

Kada se vežu za specifične površinske receptore, ili adrenalin koji djeluje na miocite (lijevo) ili glukagon koji djeluje na hepatocite (desno) aktiviraju GTP-vezujući protein $G_{s\alpha}$. Aktiviranjem $G_{s\alpha}$ povećava se koncentracija cAMP a time se aktivira PKA. Ovime se aktivira kaskada fosforilacija. PKA aktivira fosforilaza *b* kinazu koja onda aktivira glikogen fosforilazu. Kaskada uvelike povećava početni signal. Brojevi u ljubičastim pravokutnicima vjerojatno su podcjenjeni brojevi aktiviranih molekula u svakom stupnju kaskade. Razgradnjom glikogena nastaje glukoza koja miocite opskrbljuje s ATP (putem glikolize) koji je potreban za kontrakciju mišića, a u hepatocitima nastala glukoza odlazi u krv kako bi se povisila koncentracija glukoze u krvi.

Figure 15-35

Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition

© 2008 W. H. Freeman and Company

Regulacijska kaskada razgradnje glikogena

Razgradnja glikogena stimulirana je vezanjem hormona za 7TM receptore.

Vežanjem hormona za receptore aktivira se kaskada koja završava fosforilacijom, a time i aktivacijom fosforilaze.

U jetrima, signalna kaskada je kompliciranija jer se aktivira i put fosfoinozididne kaskade koja onda inducira otuštanje Ca^{2+} iz ER što aktivira kalmodulin. Vežanjem Ca^{2+} za kalmodulin dovodi do djelomične aktivacije fosforilaze kinaze. Stimulacija i s glukagonom i s adrenalinom dovodi do maksimalne aktivacije kinaze u jetrima.

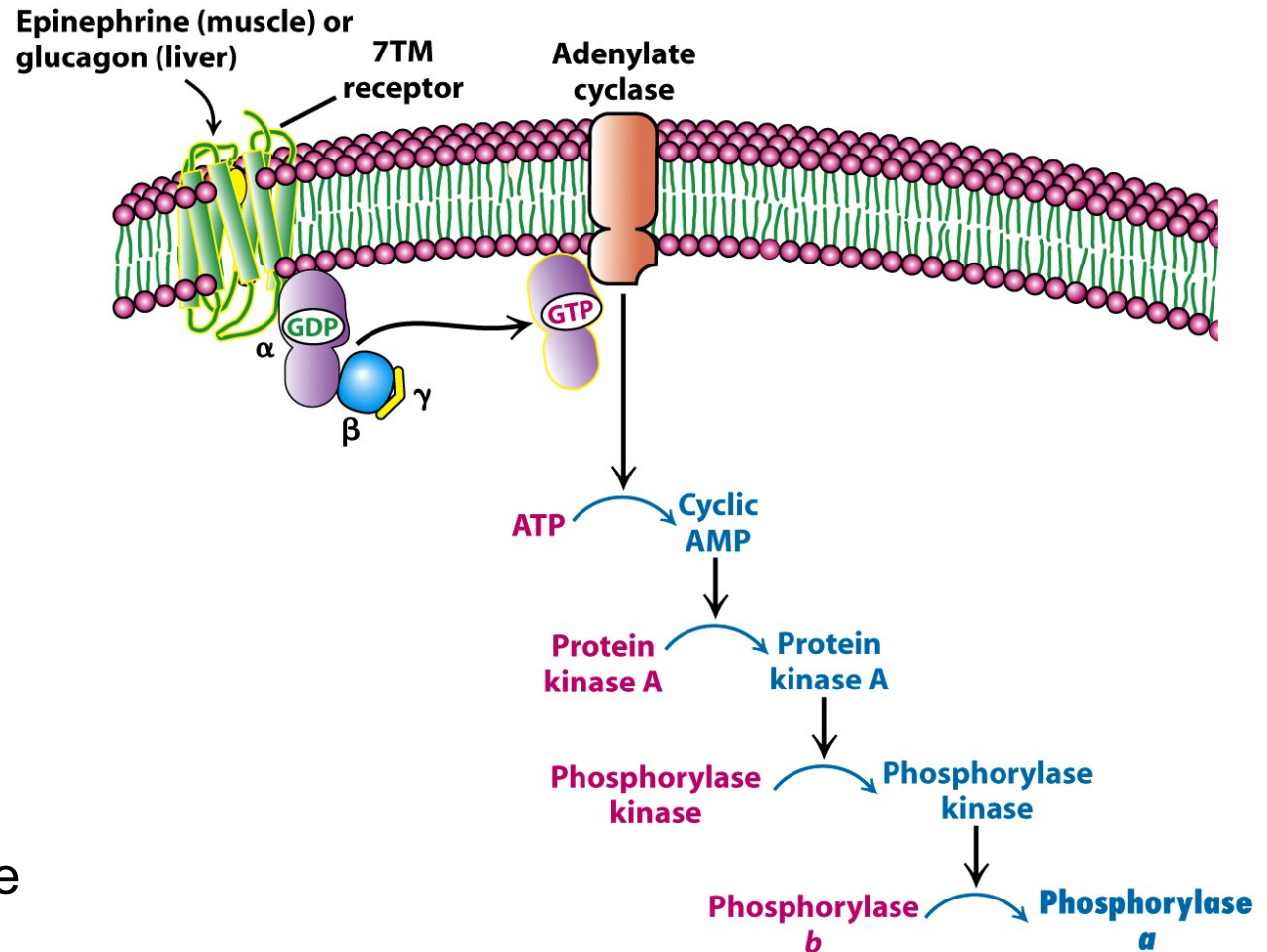

Figure 21-15
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

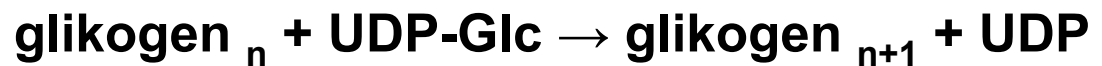
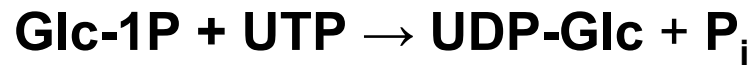
Sinteza glikogena

- Metabolizam glikogena bio je prvi koji je ukazao da postoje različiti putovi razgradnje i sinteze makromolekula.
- Odvojeni putovi povećavaju fleksibilnost kako i u energetske tako i u pogledu kontrole.

Sinteza glikogena

Za sintezu glikogena koristi se UDP-glukoza

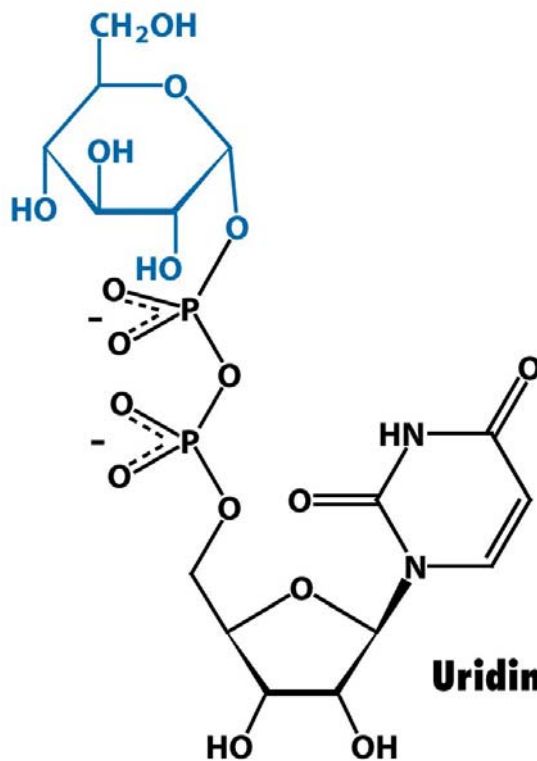
Sinteza:

Razgradnja:

Sumarna reakcija sinteze i razgradnje:

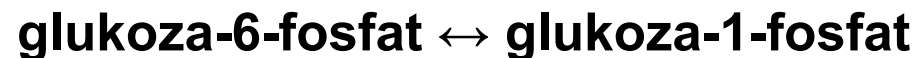

Sinteza glikogena

Sinteza glikogena odvija se praktički u svim tkivima, ali je naročito izražena u jetrima i skeletnim mišićima. Glukoza-6-fosfat može nastati iz glukoze u reakcijama koje kataliziraju **heksokinaza I i heksokinaza II u mišićima, odnosno heksokinaza IV u jetri.**

Kako bi započela sinteza glikogena, glukoza-6-fosfat pretvara se u glukoza-1-fosfat u reakciji koju katalizira fosfoglukomutaza:

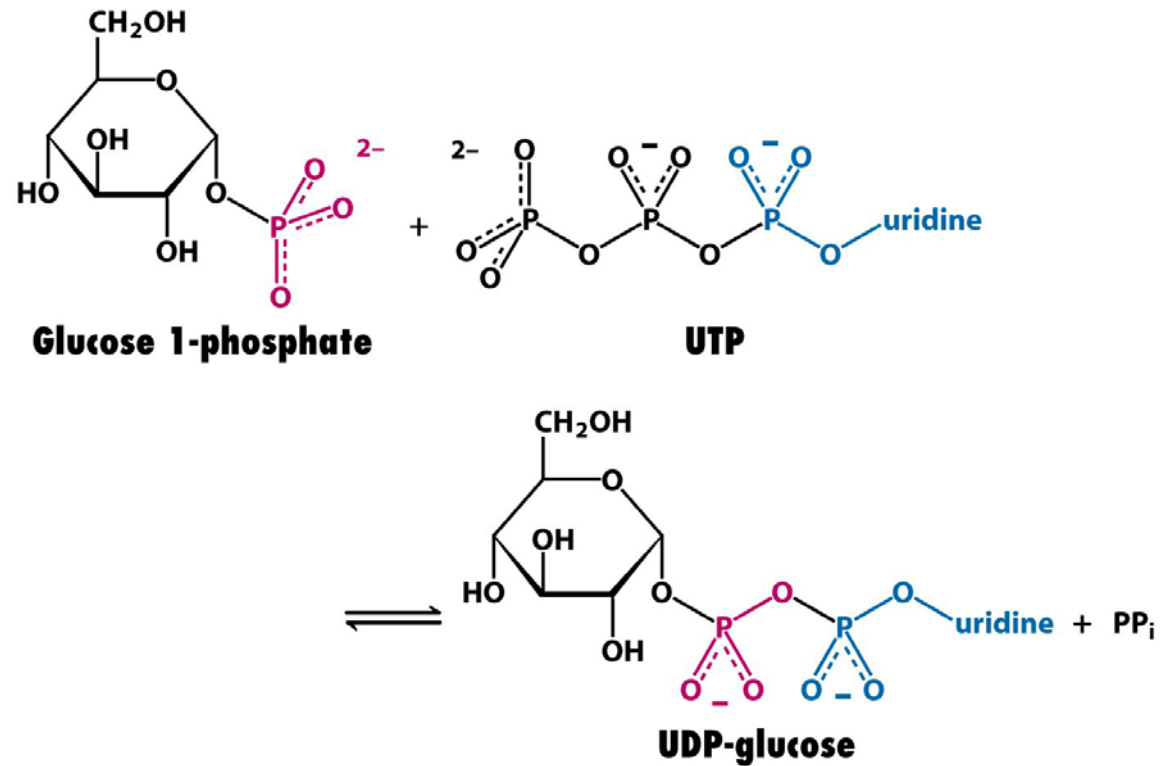

Glukoza-1-fosfat pretvara se u UDP-glukozu u reakciji koju katalizira **UDP-glukoza pirofosfataza** i to je bitna reakcija u biosintezi glikogena:

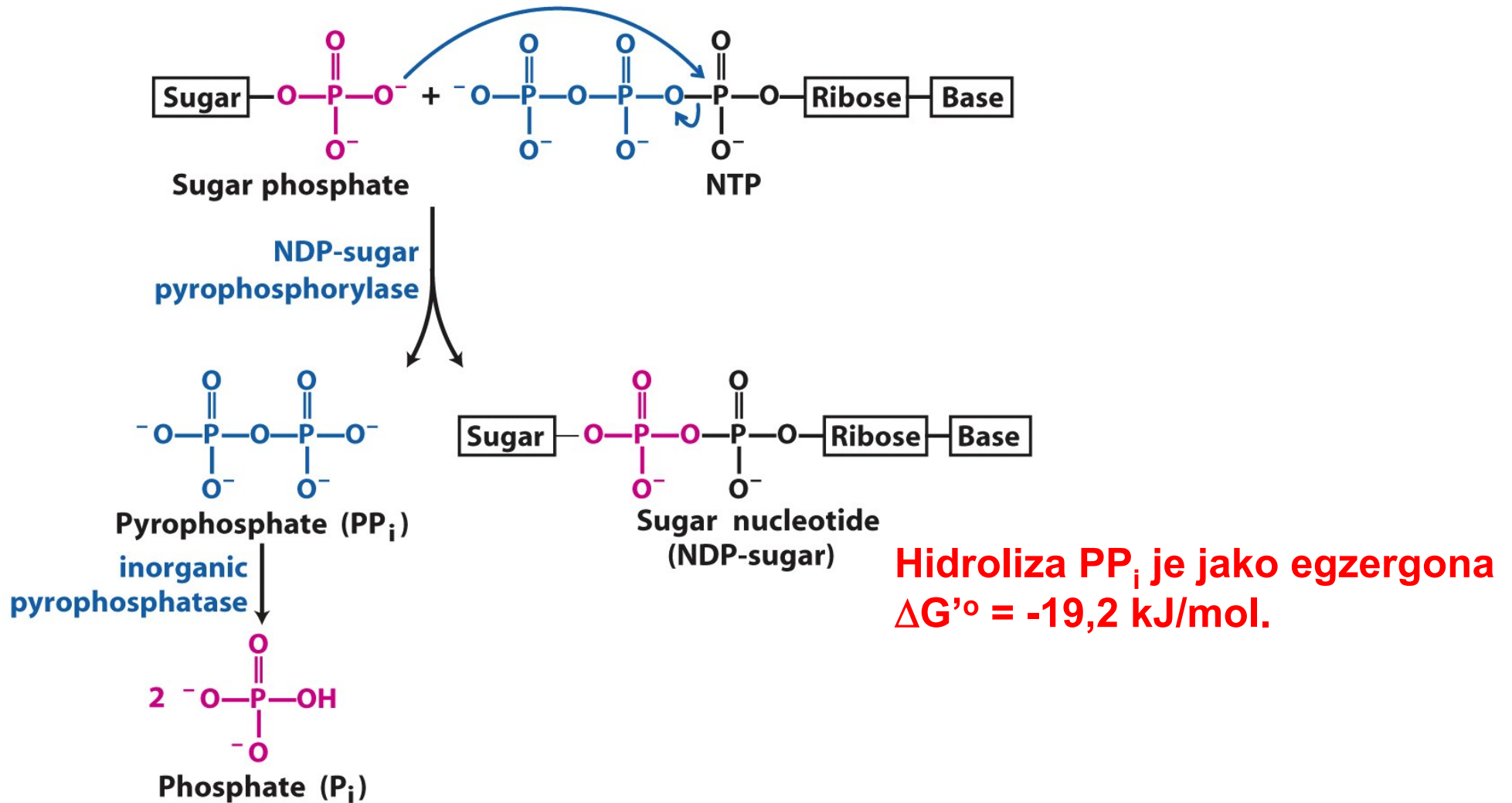
Ovaj enzim (UDP-glukoza-pirofosfataza) nazvan je prema reverznoj reakciji, ali u stanici se sintetizira UDP-glukoza zahvaljujući hidrolizi PP_i .

UDP glukoza je aktivirani oblik glukoze

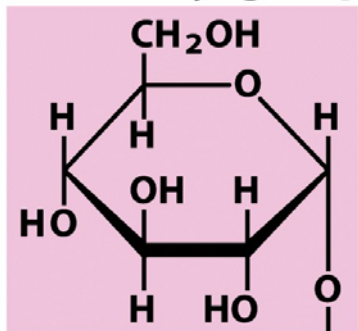
Unnumbered figure pg 605a
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W.H. Freeman and Company

Sinteza šećernog nukleotida. Povezivanje nastaje između nukleotid trifosfata (NTP) i fosfata šećera. Negativno nabijeni kisik na fosfatu služi kao nukleofil te napada α -fosfat nukleozid trifosfata pri čemu se otcjepljuje pirofosfat. **Reakciju omogućava hidroliza PP_i pomoću anorganske pirofosfataze.**

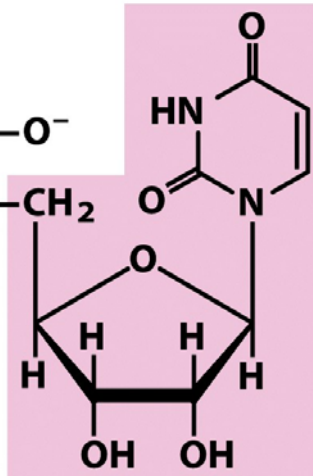

UDP-glukoza donira glukozu za sintezu glikogena

D-Glucosyl group

Uridine

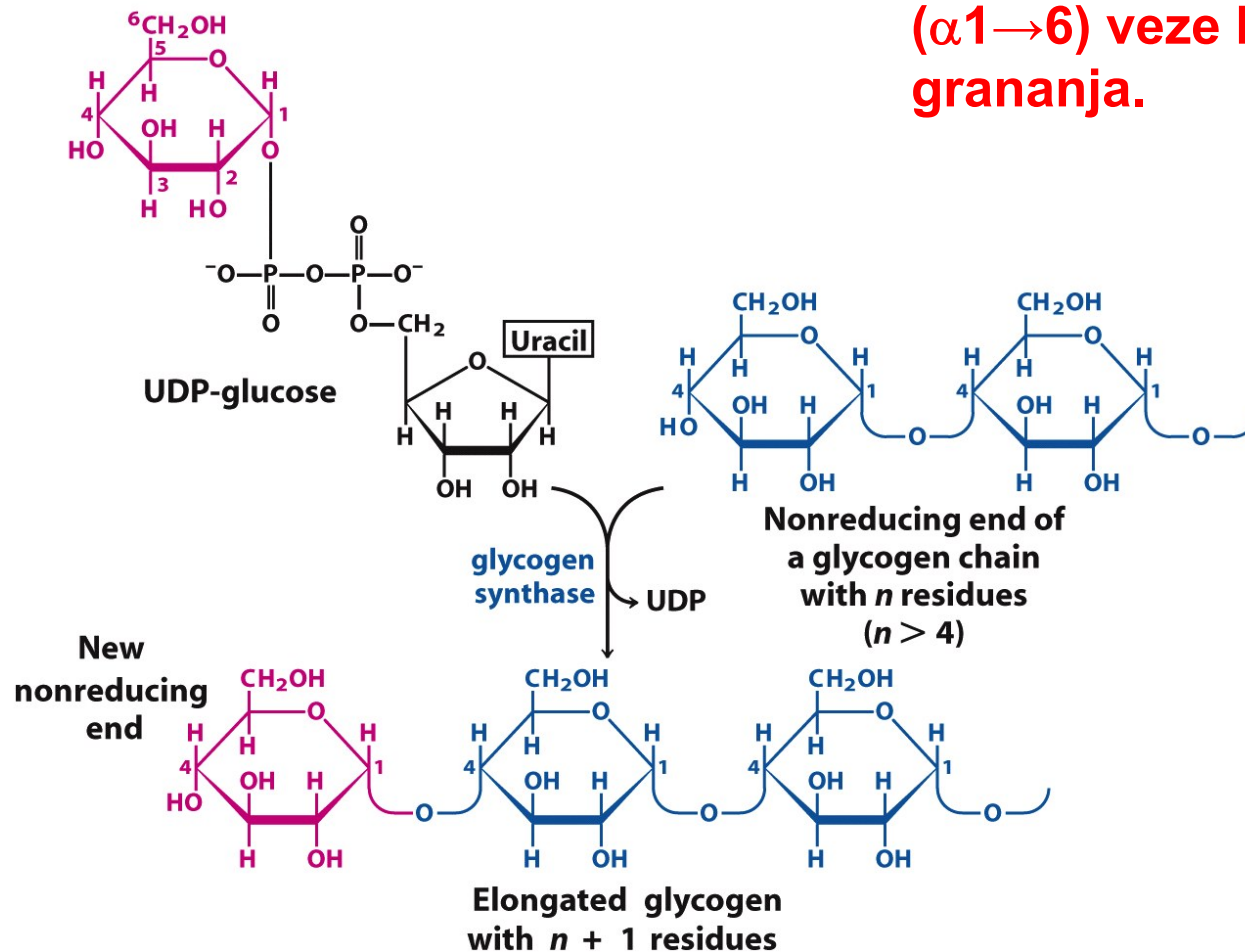

UDP-glucose
(a sugar nucleotide)

Šećerni nukleotidi supstrati su prilikom pretvorbe monosaharida u disaharide, glikogen, škrob, celulozu kao i u kompleksnije polisaharide. Oni su ključni međuproizvodi tijekom sinteze aminoheksoza i deoksiheksoza koje se nalaze u nekim šećerima kao i prilikom sinteze vitamina C (L-askorbinske kiseline).

Sinteza glikogena. Lanac glikogena produžava se pomoću **glikogen sintaze**. Enzim prenosi ostatke glukoze s UDP-glukoze na nereducirajuće krajeve glikogena te nastaje nova ($\alpha 1 \rightarrow 4$) veza između glukoza. **Glikogen sintaza je glavni regulacijski enzim u sintezi glikogena.**

Glikogen sintaza ne može stvarati ($\alpha 1 \rightarrow 6$) veze koje su u točkama grananja.

Sinteza grane glikogena. **Enzim grananja** katalizira nastajanje nove grane (glikozidnu α -1,6 vezu) tijekom sinteze glikogena.

Enzim grananja, katalizira prijenos krajnjih 6-7 glukoznih ostataka s nereducirajućeg kraja glikogenske grane koja ima barem 11 jedinica glukoze, na C-6 hidroksilnu skupinu koja se nalazi bliže unutrašnjosti iste ili susjedne glikogenske grane, pa nastaje nova grana. Sljedeći glukozni ostaci, na novonastaloj grani, nadodavaju se glikogen sintazom.

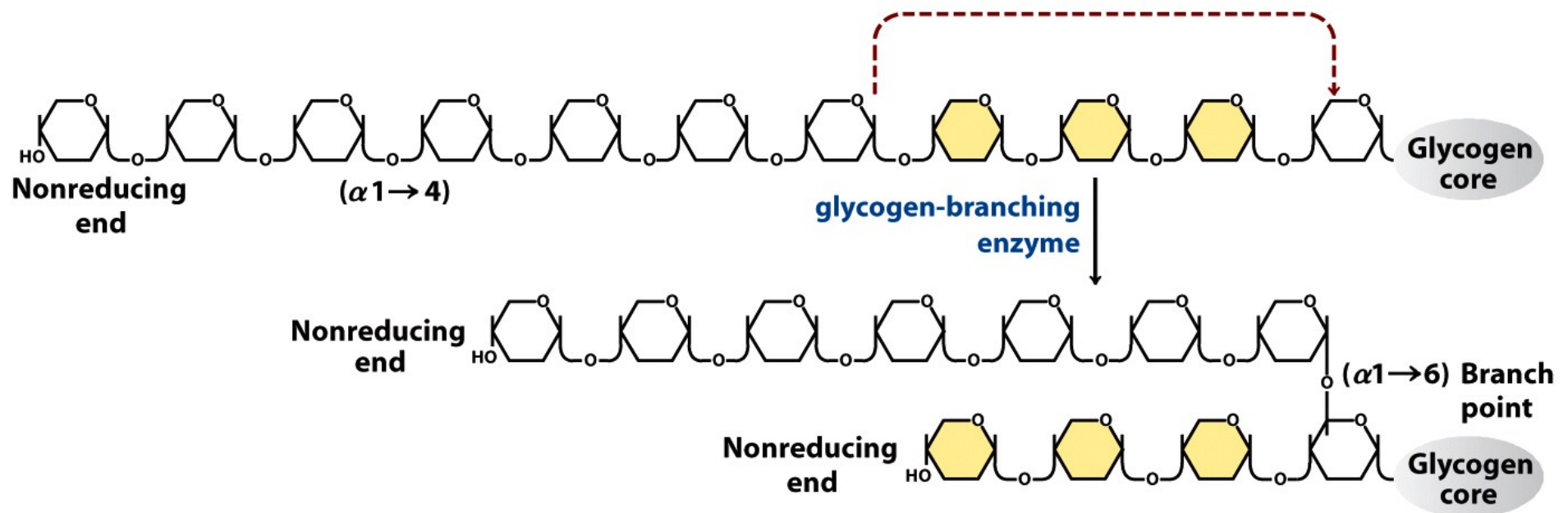

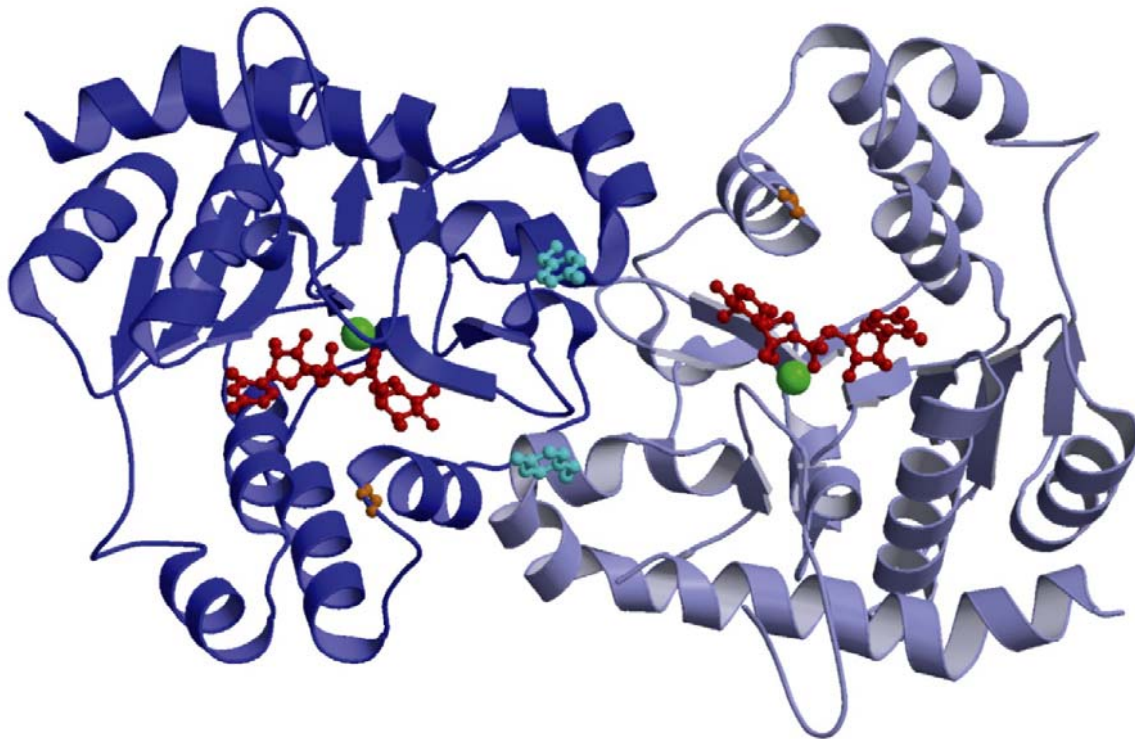
Figure 15-31

Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition

© 2008 W. H. Freeman and Company

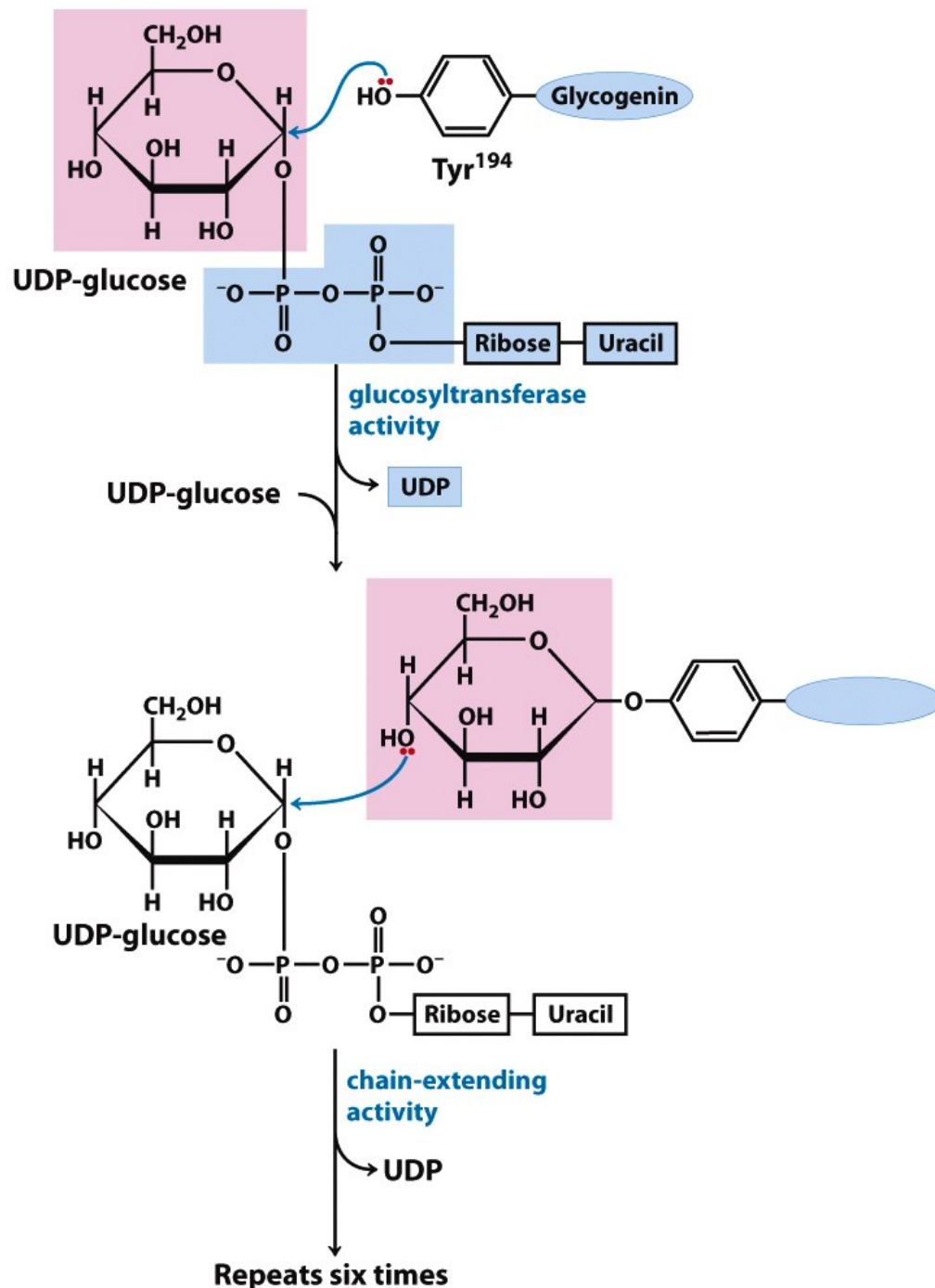
Sinteza glikogena započinje na **glikogeninu**.

Glikogen sintaza ne može započeti novu sintezu molekule glikogena. Za to je potrebna klica (primer), obično lanac od 4-8 oligo-glukozidnih jedinica. Protein glikogenin je nosač novog glikogenskog lanca, a ujedno je i enzim koji katalizira sintezu novog lanca.

Struktura glikogenina.

Glikogenin mišića ($M_r = 37\ 000$) u otopini je dimer. UDP-glukoza (crveno) vezana je u Rossmannovom naboru blizu amino kraja proteina. UDP-glukoza je vezana na protein preko Mn^{2+} iona (zeleno). Tyr¹⁹⁴ u proteinskim podjedinicama označeni su tirkiznom bojom.

Početak sinteze nove molekule glikogena.

Glikogenin katalizira dvije različite reakcije. U prvoj reakciji to je nukleofilni napad Tyr¹⁹⁴ na C-1 glukozilnu skupinu UDP-glukoze pa nastaje glikozilirani Tyr ostatak. U drugoj reakciji, sada napada C-4 hidroksilna skupina krajnje glukoze C-1 druge UDP-glukoze i ova reakcija se nastavlja tijekom sinteze 8 glukoznih jedinica koje su međusobno povezane ($\alpha 1 \rightarrow 4$) vezama.

Figure 15-33a

Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition

© 2008 W. H. Freeman and Company

Struktura čestice glikogena. Počevši od središnje glikogeninske molekule, lanci glikogena, 12 – 14 ostataka, produžavaju se u nizovima. Unutrašnji lanci imaju po dvije grane. Lanci na vanjskom obrubu nemaju grane. Zreli glikogen ima 12 obruča (ovdje ih je prikazano 4) te sadrži do 55 000 glukoznih ostataka u molekuli koja ima promjer 21 nm i $M_r \approx 1 \times 10^6$.

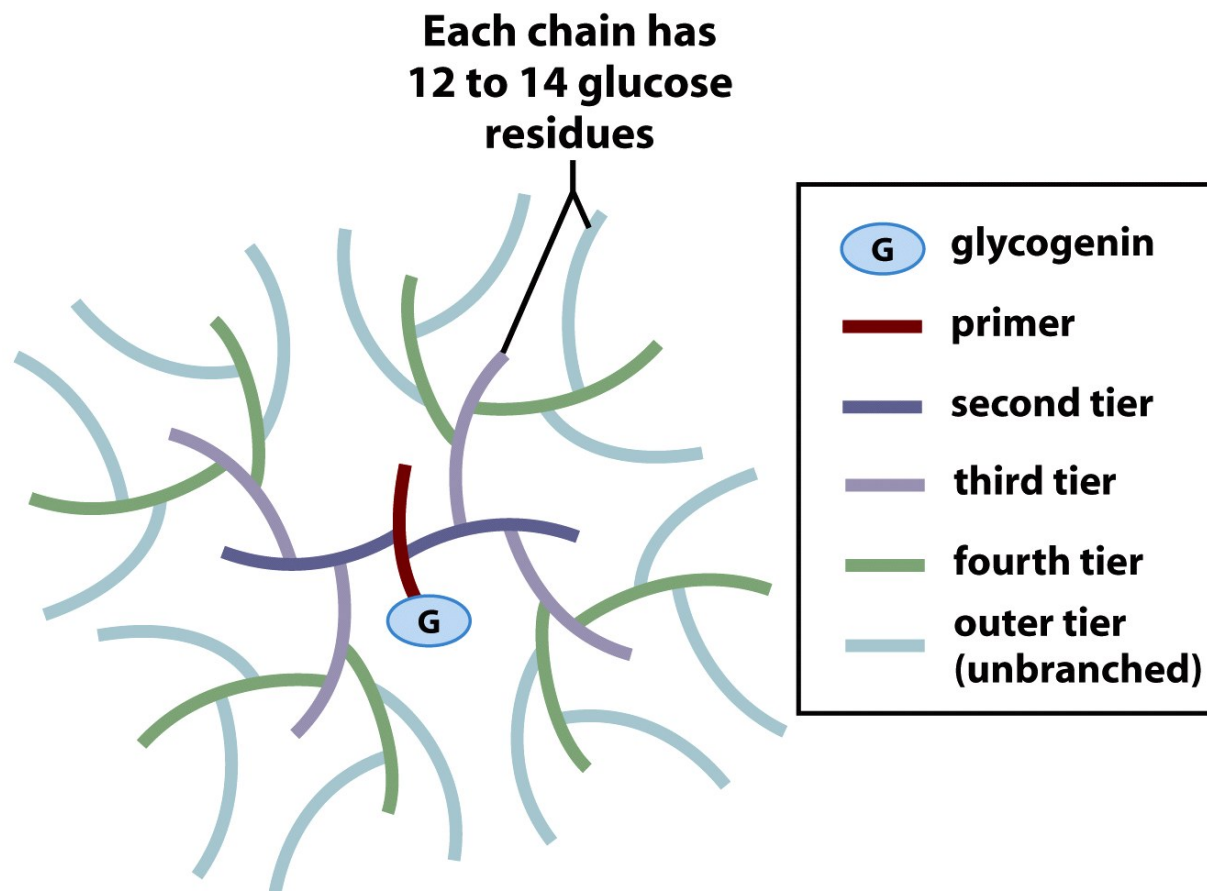
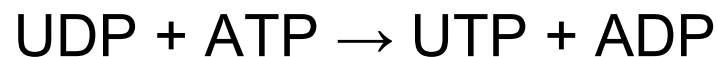
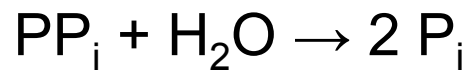
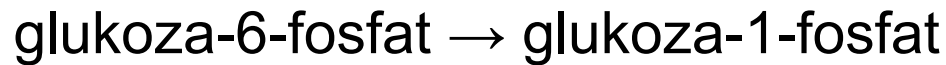

Figure 15-33b
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W. H. Freeman and Company

Glikogen je vrlo dobar skladišni oblik glukoze

Sumarni prikaz sinteze glikogena:

Za pohranu glukoze u glikogen potreban je samo 1 ATP.

Glikogen sintaza je glavni regulatorni enzim sinteze glikogena

- glikogen sintaza, slično kao i glikogen fosforilaza, nalazi se u dva različito aktivna oblika:

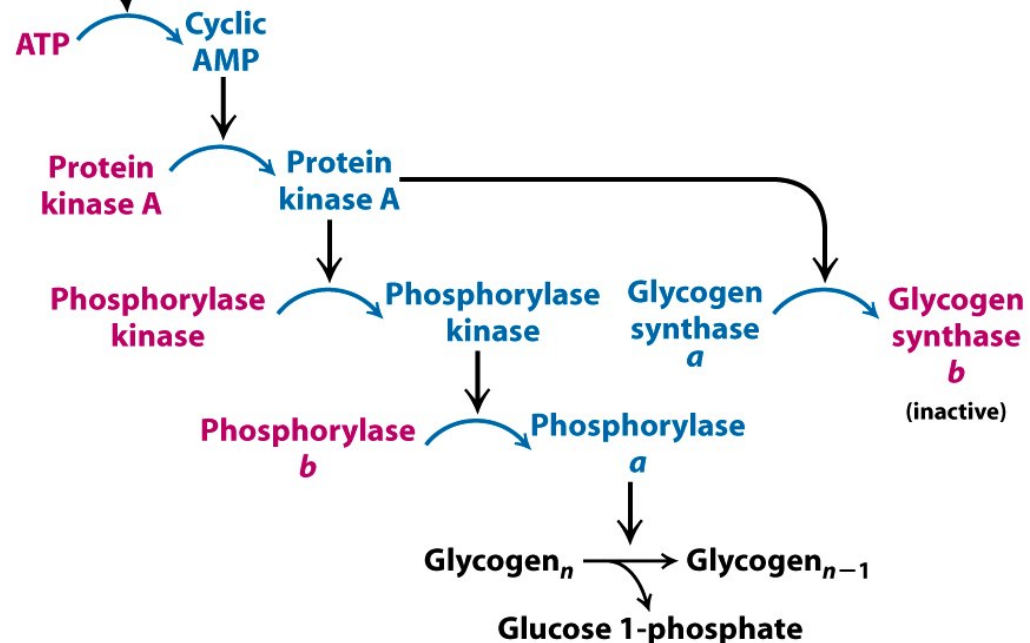
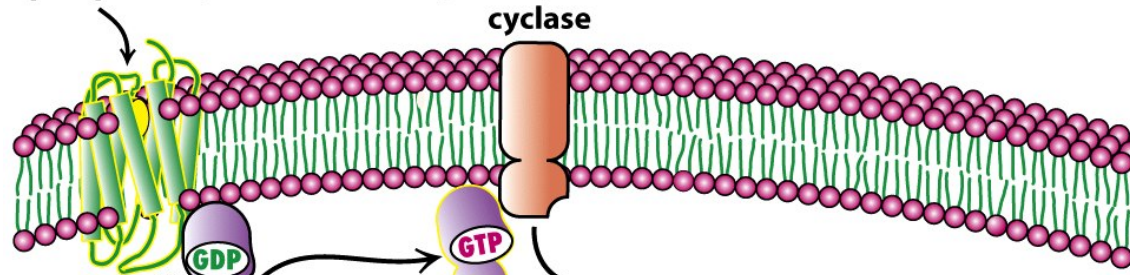
U aktivnom *a* obliku i u neaktivnom *b* obliku

- Prijelazi između ova dva oblika regulirani su kovalentnim modifikacijama (fosforilacijom)
- **Fosforilacijom, glikogen sintaza se inaktivira** (suprotno nego što je to kod glikogen fosforilaze)

Razgradnja i sinteza glikogena recipročno su regulirani

DURING EXERCISE OR FASTING

Glucagon (liver) or
epinephrine (muscle and liver)

Plavo su obilježeni aktivni oblici enzima, a crveno su obilježeni neaktivni oblici enzima.

Protein fosfataza I (PPI) poništava (i obrće) regulatorni efekt kinaza u metabolizmu glikogena

- Protein fosfataza I (PPI) ima ključnu ulogu u metabolizmu glikogena.
- PPI inaktivira fosforilazu α i fosforilaze kinazu tako što hidrolizira njihove fosforilirane skupine.
- PPI aktivira glikogen sintazu time što je defosforilira.
- PPI je enzim s jednom katalitičkom domenom. Katalitička domena obično se veže na različite regulatorne podjedinice.
- Regulatorne podjedinice imaju različite domene koje mogu reagirati s glikogenom, s katalitičkom podjedinicom protein fosfataze kao i s drugim ciljnim proteinima. U mišiću, regulatorne podjedinice su G_M , a u jetrima G_L .

Regulacija sinteze glikogena pomoću protein fosfataze I (PPI). PPI stimulira sintezu glikogena a inhibira njegovu razgradnju

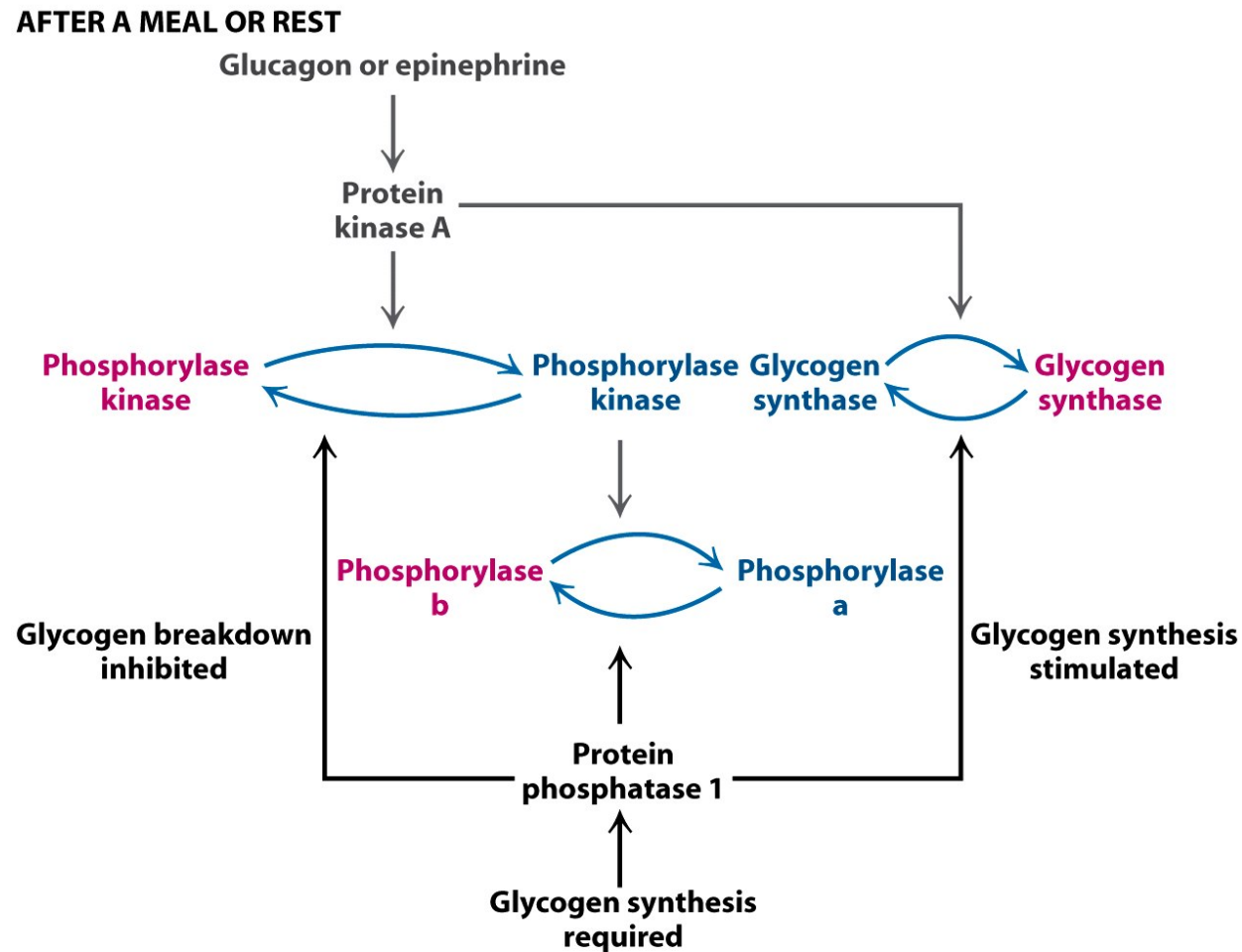

Figure 21-18
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W.H. Freeman and Company

Crveno su inaktivirani enzimi, a plavom bojom označeni su aktivni enzimi.

Regulacija protein fosfataze I u mišiću

DURING EXERCISE OR FASTING

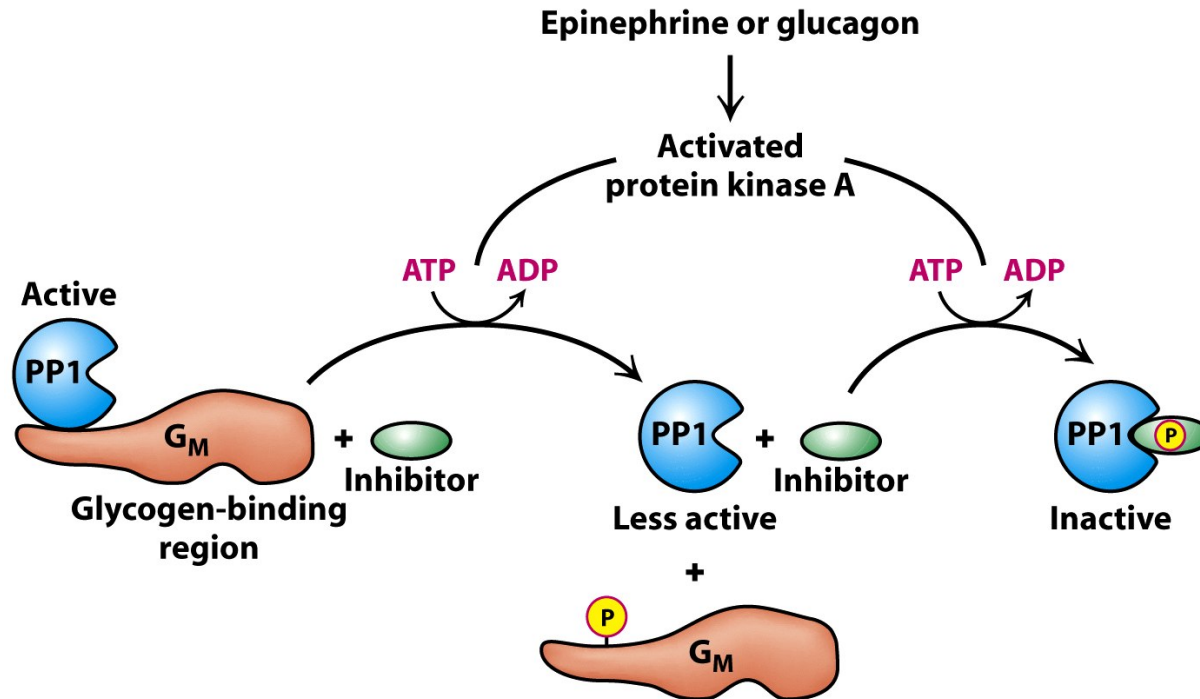

Figure 21-19
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

Fosforilacijom G_M , regulatorne podjedinice, pomoću protein kinaze A disocira se katalitička podjedinica PP1 sa supstrata u čestici glikogena. Fosforilacijom inhibitora (zelena elipsa) pomoću protein kinaze A inaktivira se katalitička podjedinica PPI.

Inzulin stimulira sintezu glikogena tako što inaktivira glikogen sintaze kinazu (GSK)

Inzulin inaktivira glikogen sintaze kinazu.

Inzulin potiče kaskadu koja fosforilira i time inaktivira glikogen sintaze kinazu te time onemogućava fosforilaciju glikogen sintaze. Protein fosfataza I (PPI) uklanja fosforilne skupine s glikogen sintaze kinaze i time aktivira enzim. Aktivna kinaza fosforilira glikogen sintazu i time prevodi sintazu u neaktivni oblik, te time onemogućava sintezu glikogena.

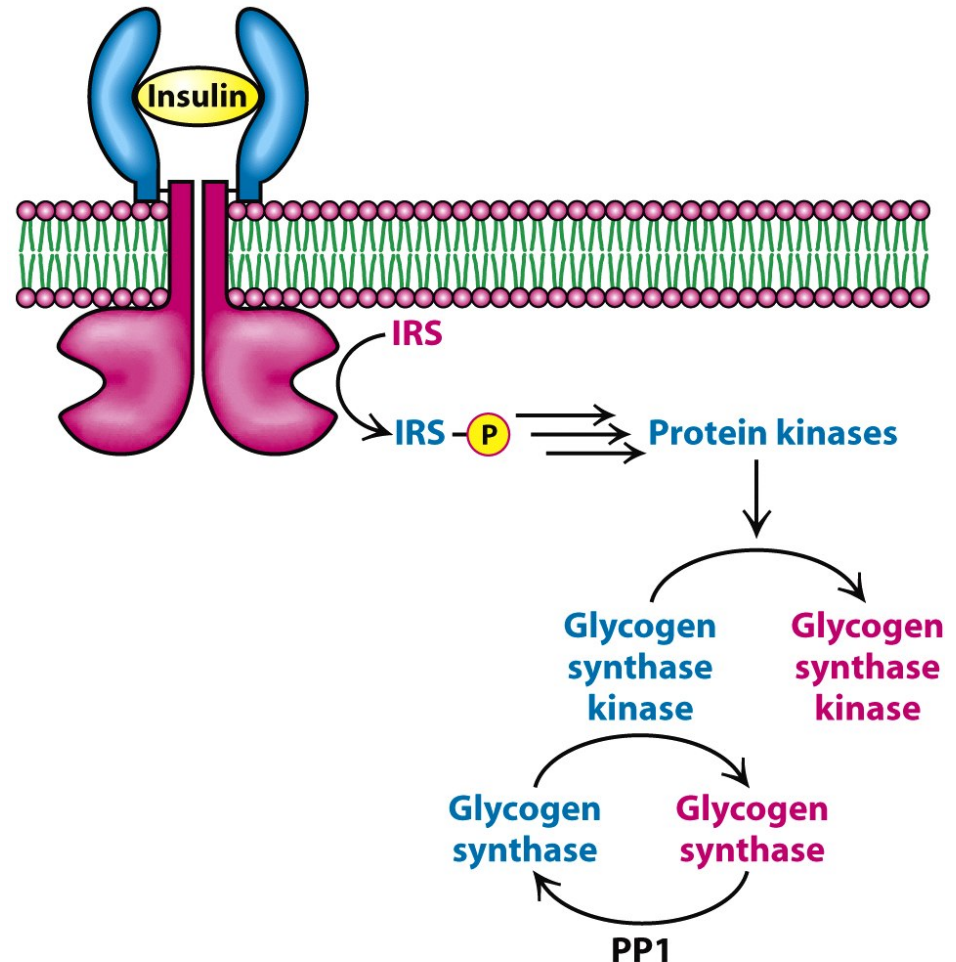
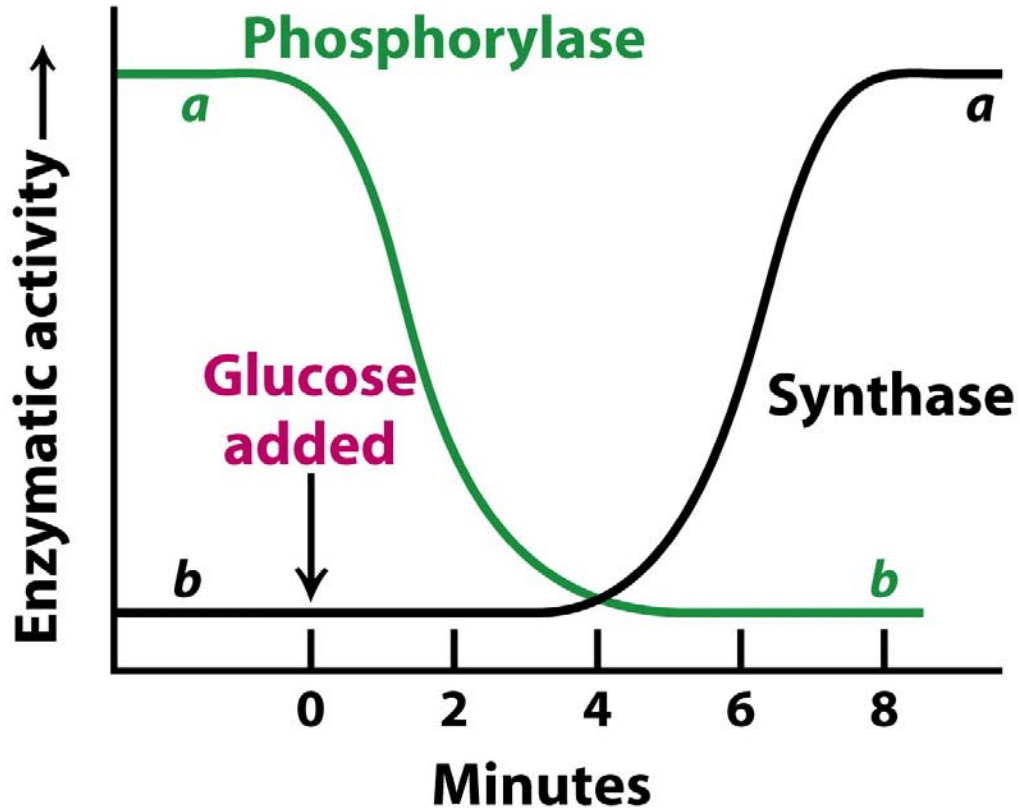

Figure 21-20
Biochemistry, Sixth Edition
© 2007 W. H. Freeman and Company

Crveno su neaktivni oblici, a plavo aktivni oblici enzima.

Metabolizam glikogena u jetrima regulira koncentraciju glukoze u krvi

Koncentracija glukoze u krvi regulira metabolizam glikogena u jetrima.

Infuzija glukoze u krvotok dovodi do inaktivacije fosforilaze, a nakon toga dolazi do aktivacije glikogen sintaze.

Glikogen fosforilaza u jetrima je senzor glukoze.

Slično kao i u mišiću, glikogen fosforilaza u jetrima je hormonski i alosterički regulirana. U jetrima, defosforilirani enzim je neaktivan. Kada je koncentracija glukoze u krvi niska, glukagon kaskadnim mehanizmom aktivira fosforilazu *b* kinazu koja pretvara fosforilazu *b* u fosforilazu *a*, pa se time inicira otpuštanje glukoze u krv. Kada se koncentracija glukoze u krvi vrati na normalu, glukoza ulazi u hepatocite te se veže na (inhibitorno) alosteričko mjesto fosforilaze *a*. To vezanje uzrokuje konformacijsku promjenu koja omogućava da se fosforilirana skupina na Ser ukloni pomoću PP1 i time inaktivira fosforilazu *a*. Inzulin djeluje indirektno tako što stimulira PP1 i time usporava razgradnju glikogena. **Alosteričko mjesto glukoze na glikogen fosforilazi, omogućava glikogen fosforilazi u jetrima da djeluje kao senzor glukoze i da prema potrebi mijenja koncentraciju glukoze.**

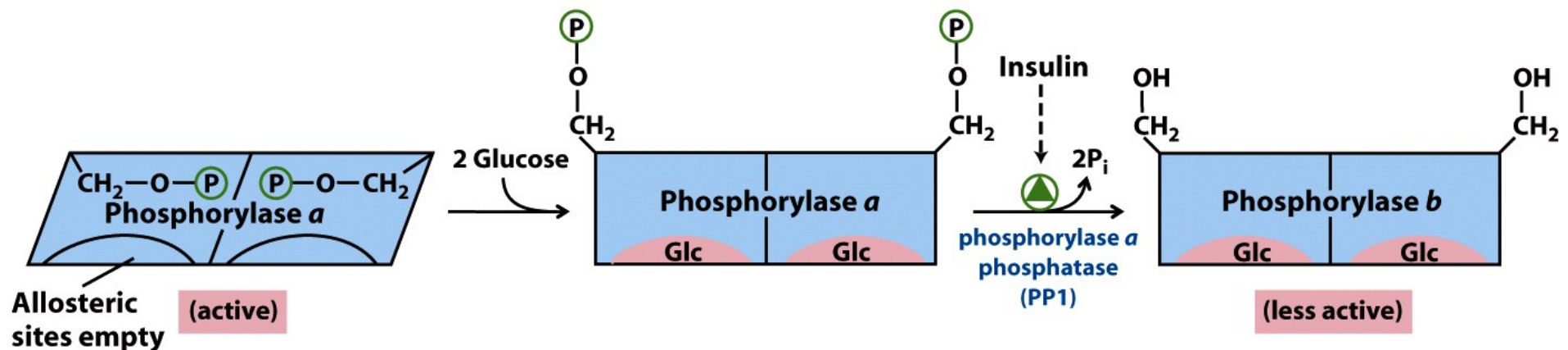

Figure 15-36

Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition

© 2008 W. H. Freeman and Company

Glikogen sintaze kinaza (GSK3) provodi neke signale inzulina

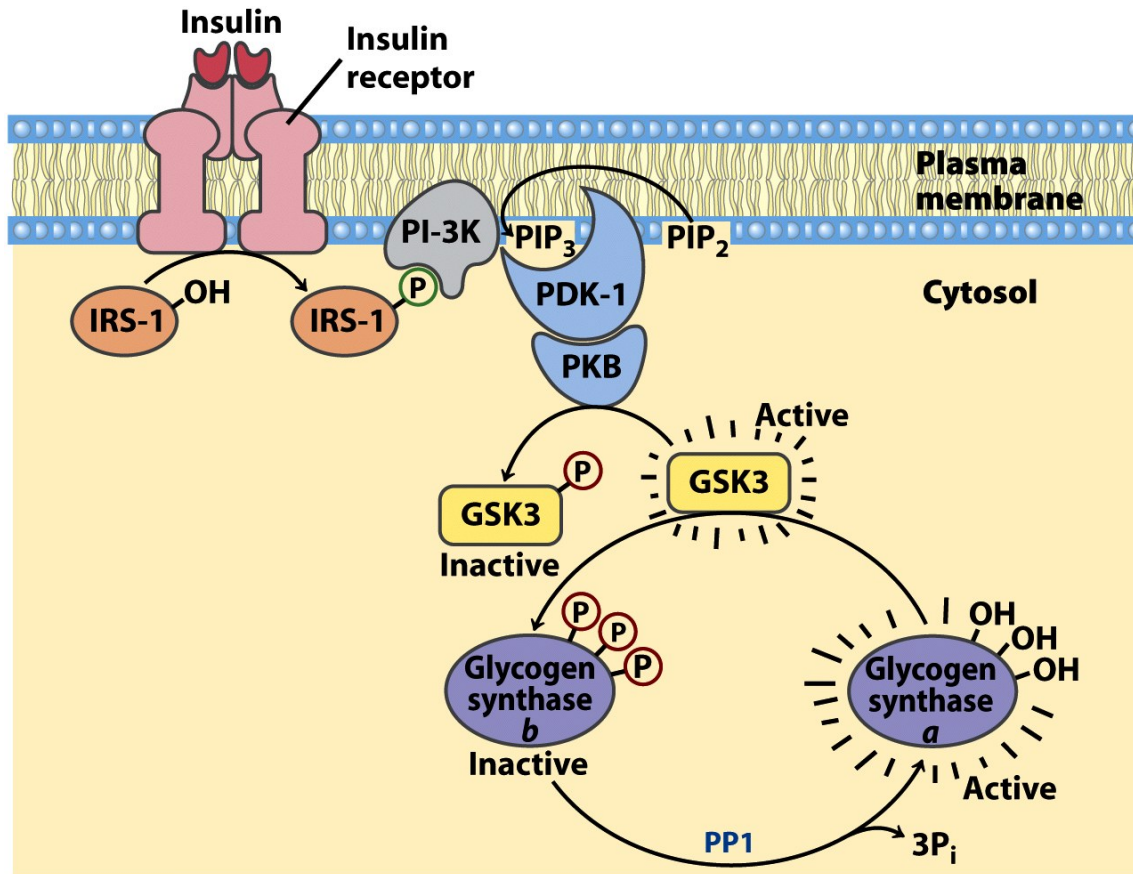

Figure 15-39
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W. H. Freeman and Company

Vežanje inzulina na receptor, aktivira tirozinsku kinazu receptora koja fosforilira inzulinski receptor supstrat 1 (IRS-1). Fosforilirani IRS-1 veže se na fosfatidilinozitol 3-kinazu (PI-3K) koja prevodi fosfatidilinozitol 4,5-bisfosfat (PIP₂) u membrani u fosfatidilinozitol 3,4,5-trifosfat (PIP₃). Protein kinaza (PDK-1) aktivira se vezanjem na PIP₃ te aktivira drugu kinazu, protein kinazu B (PKB) koja fosforilira glikogen sintaze kinazu (GSK3) te je inaktivira. Inaktivacija GSK3 omogućava fosfoprotein fosfatazi (PP1) da defosforilira glikogen sintazu, čime je i aktivira.

Glikogen sintaza također je regulirana fosforilacijom i defosforilacijom

Utjecaj GSK3 na aktivnost glikogen sintaze

sintaze. Glikogen sintaza *a*, aktivni oblik, ima tri Ser ostatka blizu karboksilnog kraja koje fosforilira glikogen sintaze kinaza 3 (GSK3). Fosforilacijom, glikogen sintaza *a* prelazi u neaktivni oblik, glikogen sintazu *b*. Glikogen sintaza *b* ostaje neaktivna sve dok je ne aktivira alosterički aktivator, glukoza 6-fosfat.

U jetrima, pretvorbu glikogen sintaze *b* u glikogen sintazu *a*, provodi PP1 koja je vezana za česticu glikogena. PP1 uklanja fosforilne skupine s tri serilna ostatka koje je fosforilirala GSK3. Glukoza 6-fosfat veže se na alosteričko mjesto glikogen sintaze *b*, pa enzim postaje bolji supstrat za defosforilaciju pomoću PP1, a time se i aktivira glikogen sintaza *a*. Prema analogiji s glikogen fosforilazom, koja djeluje kao senzor glukoze, glikogen sintaza može se smatrati senzorom glukoza 6-fosfata.

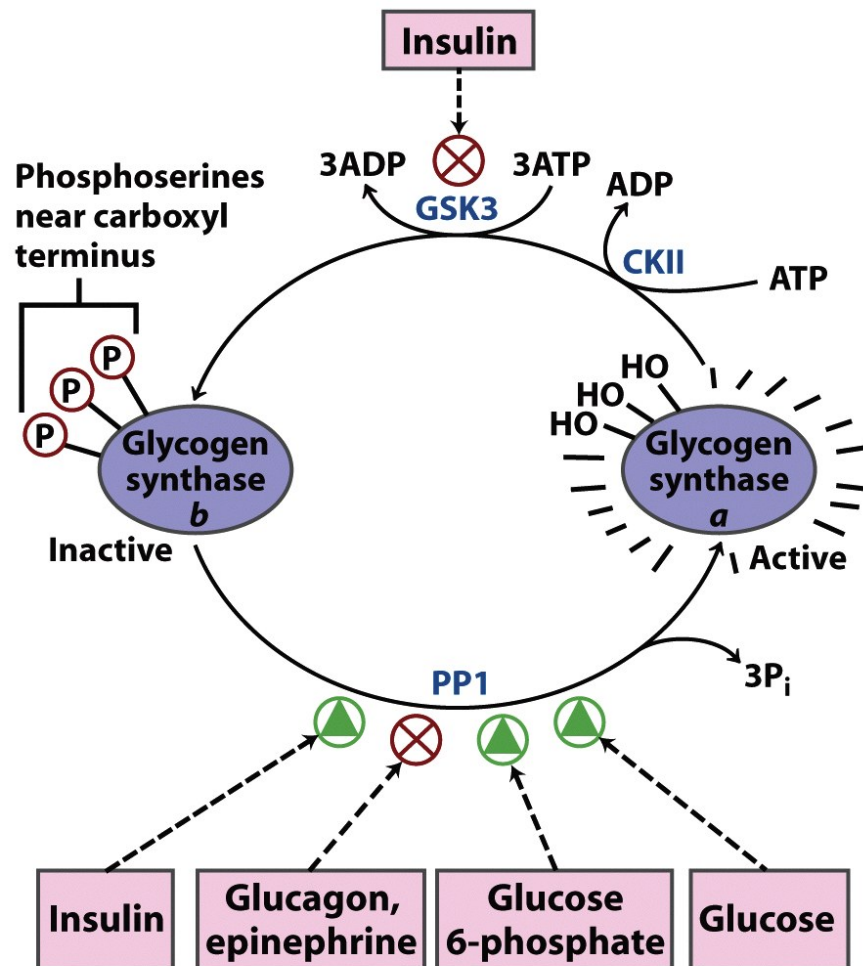

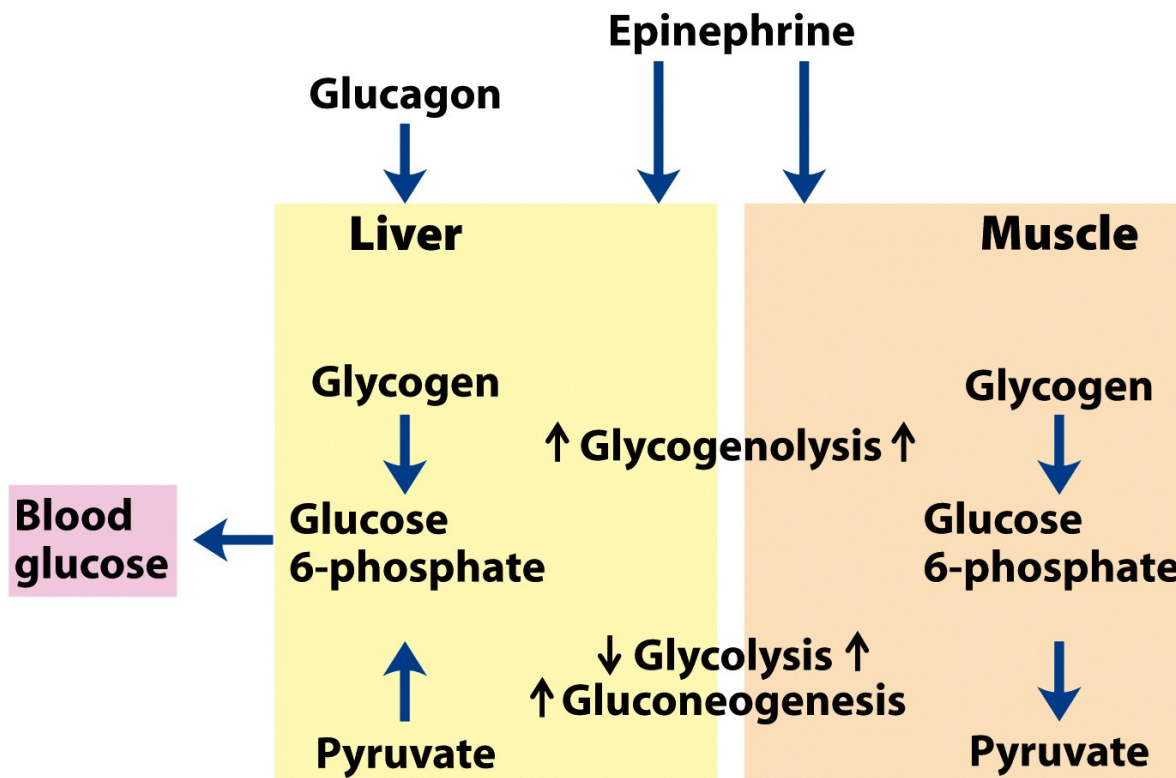
Figure 15-37
Lehninger Principles of Biochemistry, Fifth Edition
© 2008 W.H. Freeman and Company

Razlike u fiziologiji mišića i jetara

- 1) Mišići koriste vlastiti glikogen samo za svoje potrebe;
- 2) Kako prelaze iz aktivnog stanja u mirovanje, mišićima se mijenja potreba za ATP koji dobivaju glikolizom;
- 3) Mišićima nedostaju enzimi glukoneogeneze.

Regulacija metabolizma ugljikohidrata odražava razlike između fiziologije mišića i jetara:

- a) Miociti nemaju receptore za glukagon;
- b) U mišićima PKA ne fosforilira izoenzim piruvat kinaze pa ne dolazi do inhibicije glikolize kada je visoka razina cAMP;
- c) Kada se adrenalin otpušta u krv, u mišićima se PKA aktivira povećanjem razine cAMP te fosforilira i time aktivira glikogen fosforilaze kinazu što dovodi do razgradnje glikogena. Adrenalin se ne luči kada nisu stresne situacije, ali se stimulacijom kontrakcije mišića povećava razina Ca^{2+} u citosolu te se fosforilaze kinaza aktivira kalmodulinom.

Bolesti nakupljanja glikogena

TABLE 21.1 Glycogen-storage diseases

Type	Defective enzyme	Organ affected	Glycogen in the affected organ	Clinical features
I Von Gierke disease	Glucose 6-phosphatase or transport system	Liver and kidney	Increased amount; normal structure.	Massive enlargement of the liver. Failure to thrive. Severe hypoglycemia, ketosis, hyperuricemia, hyperlipemia.
II Pompe disease	α -1,4-Glucosidase (lysosomal)	All organs	Massive increase in amount; normal structure.	Cardiorespiratory failure causes death, usually before age 2.
III Cori disease	Amylo-1,6-glucosidase (debranching enzyme)	Muscle and liver	Increased amount; short outer branches.	Like type I, but milder course.
IV Andersen disease	Branching enzyme (α -1,4 \longrightarrow α -1,6)	Liver and spleen	Normal amount; very long outer branches.	Progressive cirrhosis of the liver. Liver failure causes death, usually before age 2.
V McArdle disease	Phosphorylase	Muscle	Moderately increased amount; normal structure.	Limited ability to perform strenuous exercise because of painful muscle cramps. Otherwise patient is normal and well developed.
VI Hers disease	Phosphorylase	Liver	Increased amount.	Like type I, but milder course.
VII	Phosphofructokinase	Muscle	Increased amount; normal structure.	Like type V.
VIII	Phosphorylase kinase	Liver	Increased amount; normal structure.	Mild liver enlargement. Mild hypoglycemia.

Note: Types I through VII are inherited as autosomal recessives. Type VIII is sex linked.